5. Hefte.

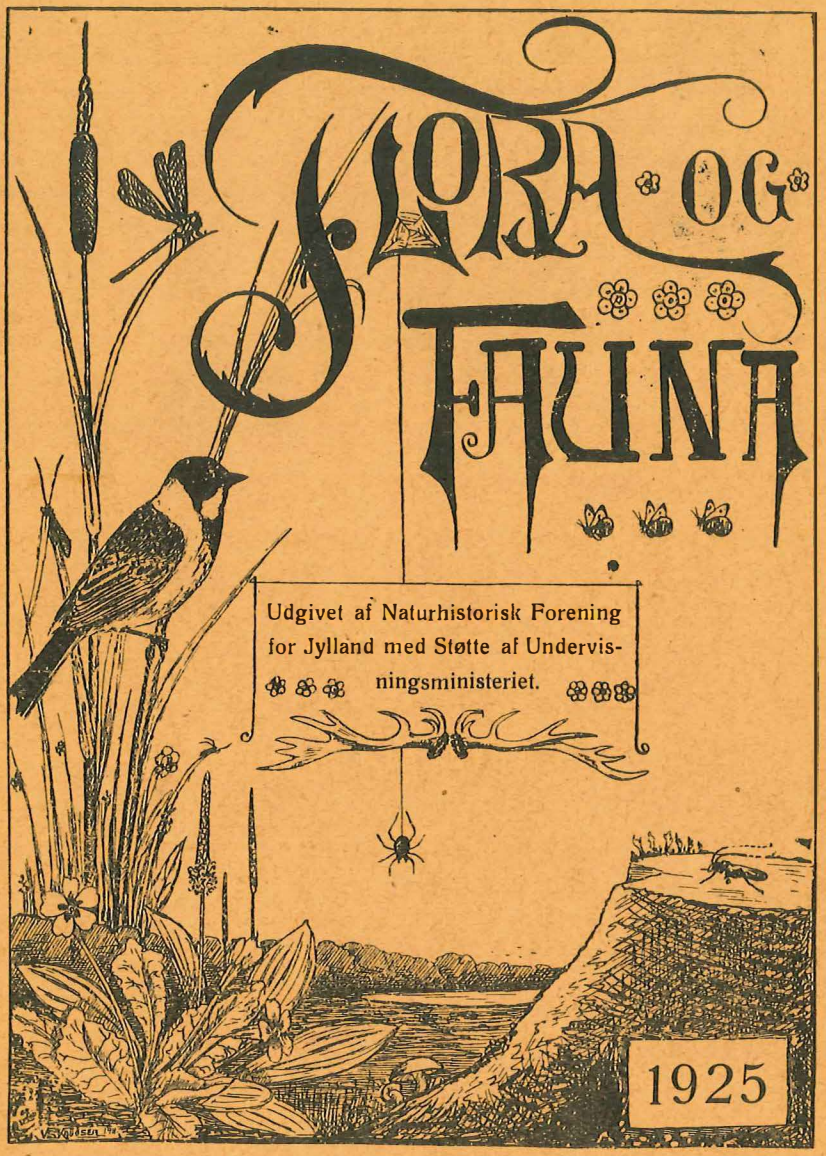

Medlemsblad for „Naturhistorisk Forening for Jylland", Naturhistorisk Forening for Sjælland", Naturhistorisk Forening for Lolland-Falster" og „Naturhistorisk Forening for Fyn".

REDAKTION:
ALBERT JENSEN, V. SIGFRED KNUDSEN.

I KOMMISSION HOS LEHMANN & STAGE, KØBENHAVN.

CLEMENSTRYKKERIET (C. REIMANN) AARHUS.

FLORA OG FAUNA

UDGIVET AF

NATURHISTORISK FORENING
FOR JYLLAND

MED STØTTE AF UNDERVISNINGSMINISTERIET

REDAKTION:

SIGFRED KNUDSEN, ALBERT JENSEN

1925

I KOMMISSION HOS LEHMANN & STAGE, KØBENHAVN
CLEMENSTRYKKERIET — AARHUS

INDHOLDSFORTEGNELSE

Side

Jydske Egne. III. Fugleholmen Madstedborg i Ove Sø, Thy (15 Ill.) *V. Sigfred Knudsen.* 1
Patrobus assimilis Chaud. ..... *August West.* 19
Phronia strenua Winn. ..... *Hj. Ussing.* 21
Botaniske Kauserier V. (fortsat fra 1924), VI. og VII. *L. P. Lauritsen.* 24, 67 og 138
Om Rosa-Arten ..... *P. Herring.* 33
Planter og Biller ..... *Victor Hansen.* 41 og 129
Spredte Erindringer fra en Entomologs Rejser i England (forts. fra 1924) (2 Ill.) *J. P. Kryger.* 52 og 75
Hessel Bakken ved Gandløse Eget ..... *Knud Wiinstedt.* 65
Indsamling af danske Ferskvandskrebsdyr og Bænkebidere ..... *K. Stephensen.* 70
Lycaena Alcon F. ..... *H. P. S. Sønderup.* 83
Nye og sjældne Sommerfugle ..... *H. P. S. Sønderup.* 84
Danske Vegetationsbilleder:
I. Mademose ved Store Bælt ..... *Svend Andersen.* 85
II. Sønder Onsild Bakker ..... *Svend Andersen.* 88
III. Erikshale v. Marstal ..... *Svend Andersen.* 148
Nathejre (Nycticorax griseus L.) (m. Billede) ..... *Sigfred Knudsen.* 97
En stor og værdifuld Gave ..... *J. Kr. Findal* og *Sigfred Knudsen.* 99
Er Vandspidsmusen dum? ..... *P. Kaad.* 101
Østjydske Vandløb (fortsat fra 1924) (2 Ill.) ..... *J. Kr. Findal.* 113
Et og andet, dog især om en Solsort ..... *Asger Kristensen.* 141
Instinkt eller Tilfældighed ..... *Flemming Weis.* 146

Mindre Meddelelser.

Høst-Vandstjerne (Callitriche autumnalis L.) i Furesø. C. V. Otterstrøm 26
do. do. do. Knud Wiinstedt 59
Naturfredning paa Æbelø. Sigfred Knudsen 27
Spurvehøgen, Duehøgen. Henry Jensen 27
En Odinshane. Chr. Poulsen 27
Sjældne Bladhvepse. E. B. Holfmeyer 27
Cordulegaster annulatus, Pyrameis cardui, Papilio machaon, Helix pomatia. P. M. Pedersen 28
Maarene i Aarhusegnen. Kay Petersen 28
do. do. Hyldig Dahl 152
Planter som Insektfælder (m. Billede). J. P. Kryger 57
Stormsvalen. N. Skipper Nielsen 58
Spidsmus. P. Skovgaard 58
Overvintrende Myg. P. Skovgaard 59
Fra Bidstrup-Skovene. Juni 1924. Hj. Ussing 71
Tænia saginata Goeze. Hj. Ussing 72
Smaagopler. Hj. Ussing 72
Havsulen og Isstormfuglen. P. M. Pedersen 74

Side
Fund af sjældnere Planter. P. M. Pedersen 74
Fra Silkeborgskovene. Leo Novrup 75
Fuglekonge og Grønirisk. Leo Novrup 75
Hedeoldenborren. J. Kr. Findal..... 75
Terner som Insektædere. H. A. Hald..... 150
Lækatten som Harejæger. Kay Petersen 151
Sjældnere Fisk. J. Gregersen 152
Ejendommeligt Fund af Pararge egeria var. egerides Staud. Niels L. Wolff 153
Fra Nordsjælland. Carl Christensen 154
Sommerfuglenotitser fra Nykøbing F. og Omegn. Hother Garde 154

Litteratur-Anmeldelser.

E. Lehn Schiøler: Danmarks Fugle. (Sigfred Knudsen)..... 29
Sven Ekman: Djurvärldens utbredningshistoria på Skandinaviska halvön. (K. Stephensen)..... 29
P. Skovgaard: Hvorledes lærer man Fuglene at kende. (Sigfred Knudsen)..... 31
Ferskvandsfiskeribladet. (Sigfred Knudsen) 32
Carl Mar. Møller: Nye Retningslinier i Skovbruget. (Albert Jensen)..... 64
A. Howard Grøn: Skov og Folk. (Albert Jensen) 107
Carl Christensen: Den danske Botaniks Historie med tilhørende Bibliografi. (L. P. Lauritsen) 108
Peder Nielsen: Stankelben. (P. Esben-Petersen) 110
C. Wesenberg-Lund: Om Myg og Myggeplage. (J. Kr. Findal) 111
E. Rostrup: Vejledning i den danske Flora. II Del. (Albert Jensen)..... 158
Anton Jansson: Die Insekten-, Myriopoden- und Isopodenfauna der Gotska Sandøn. (Sigfred Knudsen) 159

Foreningsmeddelelser.

Naturhist. Forening for Jylland 63, 92, 104, 158
Beretning om Ekskursionen til Hals og Høstemark (m. Billede) (Findal, Sigfr. Knudsen, Jahn, Gjødesen) 92
Beretning om Ekskursionen til Trelde Næs (m. 2 Billeder) (Sigfred Knudsen, P. M. Pedersen) 104
Beretning om Ekskursionen til Hvalpsund. (J. Gregersen) ... 106

Naturhist. Forening for Sjælland 60, 91, 156
Beretning om Ekskursioner. (L. P. Jensen)..... 156

Naturhist. Forening for Fyn 60, 103, 155
Beretning om Ekskursioner i Sommeren 1925. (P. J. Pedersen)..... 103, 155

Naturhist. Forening for Lolland-Falster (L. Kring)..... 92

Planter og Biller.

3. Eg, Bøg og Kastanie.

Af Victor Hansen.

Nærværende Artikel er en Fortsættelse af Artiklerne i Aargang 1924, Side 129—141, og 1925, Side 41—52.

Af de i denne Artikel omhandlede Træsorter er Egen utvivlsomt den interessanteste for Koleopterologen. Bankning af Egeløv kan give udmærket Udbytte, idet især flere Bladbiller og Snudebiller er knyttede til Eg, men ogsaa adskillige andre Biller, saasom Blødbiller, ofte træffes paa Egeløv. Bankning af udgaaede Egegrene, baade saadanne, der endnu sidder paa Træerne, og saadanne, der ligger paa Jorden, giver ligeledes ofte godt Udbytte, særlig naar Grenene er svampeangrebne. Ogsaa de tynde, tætte Kviste, der ofte vokser lidt oppe paa gamle Egestammer, bør bankes, da man her undertiden kan tage gode Heteromerer, Anobier m. m. Saftudflod paa Egestammer er ligeledes et godt Samlested. Men særlig huser Egeveddet adskillige sjældne og smukke Billearter, især naar det — vistnok som Følge af Svampeangreb — antager den kendte rødbrune Konsistens. I gamle hule Egestammer og Egestubbe kan der gøres glimrende Fund. Bedst er de Steder, hvor Hulheden er beskyttet mod Regnvandets Indtrængen. Hvor Træet er beboet af Fugle eller af Myrer eller huser Musereder, vil denne Omstændighed ofte gøre Udbyttet endnu bedre. Lokaliteter med gamle, hule Ege er derfor Steder, hvor Koleopterologerne med Iver søger hen. Desværre bliver saadanne Lokaliteter jo herhjemme sjældnere og sjældnere paa Grund af den Brutalitet, hvormed man er faret frem imod vore gamle Egeskove. Dette har bevirket, at mange af vore til Eg knyttede Biller, der netop for en Del hører til vore største og skønneste Arter, nu er blevet overordentlig sjældne og vel gaar deres Undergang helt imøde i Danmark.

Hvad Bøgen angaar, da giver dette Træs Løv kun ringe Udbytte. Ikke en eneste dansk Bladbille og kun enkelte Snudebiller er særligt knyttede til Bøgen. Derimod huser Bøgeveddet ikke faa Billearter — omend ikke saa mange og saa smukke som Egen —, og gammel Bøgeskov, hvor der er rigeligt med hule Træer og ikke altfor gamle Stubbe, er derfor gode Samlelokaliteter. Men ogsaa de gamle Bøge har jo været Genstand for en voldsom Forfølgelse herhjemme, og mange Lokaliteter, hvor der i tidligere Tider stod gam-

mel Bøgeskov og blev gjort mange glimrende Fund, er nu ødelagte og beplantede med tæt, kedelig Granskov.

Den ægte Kastanie, der i Udlandet huser en Del af de Billearter, som ogsaa lever i Eg, er herhjemme uden større Interesse, fordi den jo kun træffes som dyrket.

I næste Artikel vil Naaletræerne blive behandlet.

Eg *(Quercus).*

Calosoma inquisitor L. Nedbankes ofte om Forsommeren af Egeløv, hvor den jager Sommerfuglelarver o. lign.

Homalota hospita Märk. Funden i Faaborg- og Vejleegnen i Cossus-Gnav i Egestammer.

H. cinnamomea Grav. I Cossus-Gnav i Egestammer og ved udflydende Egesaft.

H. hybrida Sharp. Som den foregaaende.

H. basicornis Muls & Rey. Hidtil kun fundet herhjemme i Stenholtsvang ved Hillerød under Barken paa Ege, der var angrebne af *Scolytus intricatus.* Juli.

Placusa pumilio Grav. Denne Art, der muligvis kunde findes i Danmark, skal især leve under Bark paa angrebne Ege- og Fyrretræer.

Tachinus bipustulatus Fabr. Som *Homalota cinnamomea* (ovenfor).

Plectophloeus nitidus Fairm. Denne meget sjældne Art lever hyppigst under Egebark eller i gamle hule Ege, undertiden i Selskab med Myrer *(Lasius fuliginosus).*

Batrisus venustus Reichenb. Se under El (S. 44).

Stenichnus Godarti Latr. Under Bark og i Muld i gamle, hule Træer, især Eg. Undertiden i Selskab med Myrer (*Formica rufa*, *Lasius).*

Catops umbrinus Er. Denne Art skal for mange Aar siden være fundet enkeltvis i Smaaskovene omkring Vesterborg paa Lolland ved Foden af gamle Ege i Selskab med Myrer *(Lasius fuliginosus).*

Xylodrepa quadripunctata L. Nedbankes ofte om Forsommeren af Egeløv, hvor den jager Sommerfuglelarver o. lign.

Amphotis marginata Fabr. Denne Art lever i Tuerne af *Lasius fuliginosus*, især vistnok hvor denne Myre bygger i gamle Ege. Undertiden ogsaa paa udsvedende Egesaft eller paa Blomster.

Epuraea decemguttata Fabr. og *E. fuscicollis* Steph. Paa saftsvedende Stammer, især af Eg. Ogsaa flere andre af Epuraea-Arterne søger til udflydende Egesaft, saaledes *E. deleta* Er., *E. neglecta* Heer, *E. variegata* Hbst., *E. obsoleta* Fabr. og *E. terminalis* Mannh.

Cryptarcha strigata Fabr. og *Cr. imperialis* Fabr. Paa saftsvedende Stammer, især af Eg.

Rhizophagus cribratus Gyll. Denne sjældne Art angives især at leve under Egebark. I Sverrig er Arten ligesom *Rh. perforatus* Er. og *Rh. aeneus* Richter fundne i Egesaft (se iøvrigt under Pil, 1924, S. 133 og under El, 1925, S. 45).

Silvanus unidentatus Fabr. Denne yderst sjældne Art lever vistnok især i gammel Eg.

Uleiota (Brontes) *planata* L. Denne Art, der ikke med Sikkerhed vides at yngle herhjemme, lever under Bark af Løvtræer, især Eg.

Prostomis mandibularis Fabr. Denne herhjemme meget sjældne Art lever i rødmuldet Ved, især af gamle hule Egestammer eller Egestubbe. April—Juni. Klækkes vistnok i Aug.

Pediacus depressus Hbst. Denne herhjemme meget sjældne Art lever især under Egebark.

P. dermestoides Fabr. Fundet for mange Aar siden ved Sorø i Eg.

Caenoscelis ferruginea Sahlb. Denne meget sjældne Art er bl. a. fundet enkeltvis i gamle, rødmuldede Egestubbe om Foraaret.

Mycetophagus piceus Fabr. I trøsket, svampet Egeved.

Teredus cylindricus Oliv. *(nitidus* Fabr.*)*. Denne Art, der lever i vedborende Insekters Gange, er kun kendt i eet dansk Eks., fundet paa en Eg i Midtlolland, i Selskab med *Hypophloeus fasciatus* Fabr. Juni. Den angives ellers at foretrække Bøg.

Scymnus auritus Thunb. *(capitatus* Fabr.*)*. Denne Art bankes hyppigst af Egeløv. Ogsaa *Sc. ater* Kugel., der muligvis kunde findes herhjemme, lever paa Eg.

Megatoma undata L. Undertiden fundet i gammel Eg eller banket af Egeløv. (Se iøvrigt under Birk, S. 47).

Ctenias (Tiresias) serra Fabr. Lever i gammelt Træ, bl. a. i gammelt, tørt, insektangrebet Egeved.

Trinodes hirtus Fabr. Fundet i Antal paa Konge- og Storkeegen i Jægerspris Nordskov.

Rhopalodontus fronticornis Panz. Yngler i gammelt, rødt, svampet Egeved.

Agrilus viridis L. Se under Pil (1924, S. 133).

A. angustulus Ill. Paa Egeløv. Juni, Juli.

A. laticornis Ill. Paa Egeløv. Juni, Juli.

Dirrhagus pygmaeus Fabr. Paa Egeløv. Juni, Juli.

Melasis buprestoides L. Se under Birk (S. 47).

Adelocera lepidoptera Panz. Yngler i Eg. Arten er herhjemme kun fundet i 4 Eks. paa en gammel Eg i Jægerspris Nordskov. Juni.

Ludius ferrugineus L. Se under Pil (1924, S. 133).

Agriotes pilosus Panz. Ligesaa.

Diacanthus quercus Oliv. Paa Egeløv. Juni, Juli.

D. bipustulatus L. Ligesaa.

D. nigricornis Panz. Paa Egeløv. Juni.

D. cinctus Payk. Især i gammelt Ege- og Bøgeved.

Elater erythrogonus Müll. Hidtil kun fundet herhjemme i Egestubbe i Vang og Bjørum Skove i Vendsyssel.

E. nigerrimus Lac., *nigrinus* Payk., *balteatus* L. og *sanguinolentus* Schrank. Se under El (S. 45).

E. elegantulus Schønh. Af denne Art kendes hidtil kun et enkelt dansk Eks., fundet i en Egestub i Hardenberg Have paa Lolland.

E. nigroflavus Goeze. Yngler især i Bøg og Eg.

E. præustus Fabr. Yngler i gammelt, rødt Egeved.

E. dibaphus Schiødte. Yngler i Eg og Bøg.

E. Hjorti Rye. Yngler i gammelt, rødt Egeved.

Megapenthes tibialis Lac. Se under El (S. 45).

Athous mutilatus Rosenh. Yngler i gamle Ege.

A. rhombeus Oliv. Yngler i gammelt Løvtræ, bl. a. Eg.

Limoniscus violaceus Müll. Yngler i gammel Eg, se 1924, S. 141.

Telephorus obscurus L. Kan undertiden gøre Skade ved at gnave unge Egeskud.

Absidia pilosa Payk. Bankes især af Eg. Juni.

Julistus memnonia Kiesw. Bankes af Egeløv. Juni—Aug.

Phloeophilus Edwardsi Steph. Nedbanket i stort Antal af unge, udgaaede Egestammer i Oktbr.

Lymexylon navale L. Yngler i gammelt Egeved. Imago i Juni og Juli.

Xestobium rufovillosum Degeer (*pulsator* Schall.). Yngler i gammelt, tørt Egeved. Ogsaa flere af vore andre Borebiller yngler undertiden i Eg, uden dog tilsyneladende særligt at foretrække denne Træsort.

Dorcatoma chrysomelina Sturm, *flavicornis* Fabr., *dresdensis* Hbst. og *serra* Panz. yngler alle i gammelt Løvtræ, især i rødt, svampet Egeved.

Anitys rubens Hoffm. Yngler i gammelt, rødt, svampet Egeved. Juni.

Lyctus linearis Goeze (*canaliculatus* Fabr.). Paa tørre Stammer og Grene, især af Eg og Bøg. Juni.

Boletophagus armatus Panz. og *Eledona agaricola* Hbst. I Fyrsvampe, især paa Ege.

Platydema violaceum Fabr. Under svampet Bark paa gamle Egestammer og -grene. Foraar og Efteraar.

Hypophloeus fasciatus Fabr. I gammelt, insektangrebet Løvtræ, især Eg. Kan undertiden aftenketses. Juni.

Tenebrio opacus Duft. I Smuldet af gamle, hule Ege, undertiden ogsaa i Bøg. Juni.

Allecula morio Fabr. Yngler i gamle Løvtræer, især vistnok Eg.

Cistela ceramboides L. Se under El (S. 45).

Tetratoma Desmaresti Latr. Paa svampebevoksede Grene af gamle Ege. Oktbr.

Orchesia minor Walker. Se under El (S. 46).

Anisoxya fuscula Ill. Kan nedbankes af tørre Egegrene. Juli. Se iøvrigt under Pil (1924, S. 134).

Abdera biflexuosa Curt. Kan nedbankes af tørre Egegrene. Juli, Aug.

Hypulus quercinus Quens. Yngler i gamle Stubbe af Eg. Arten tages bedst i Stubbene om Foraaret.

Melandrya caraboides L. Se under El (S. 46).

M. dubia Schall. Se under Hassel (S. 50).

Conopalpus testaceus Oliv. Yngler i Eg. Imago faas bedst ved Bankning af de tørre Riskviste paa Egestammer eller af Egeløv.

Hylophilus populneus Panz. Denne sjældne Art træffes især under muldnende Bark paa gamle Ege.

H. pygmaeus Degeer. Kan undertiden nedbankes i Antal af de tørre Riskviste paa gamle Egestammer. Juli.

Pyrochroa pectinicornis L. Se under Avnbøg (S. 51).

Rhagium sycophanta Schrank *(mordax* Fabr.*)*. Yngler især i Eg. Imago paa blomstrende Hvidtjørn.

Prionus coriarius L. Se nedenfor under Bøg.

Acmaeops (Pachyta) collaris L. Yngler vistnok især i Eg. Imago især paa blomstrende Hvidtjørn og Baldrian.

Grammoptera ustulata Schall. (*praeusta* Fabr.). Yngler vistnok især i Eg. Imago paa blomstrende Hvidtjørn. Juni.

Gr. variegata Germ. *(analis* Panz.). Som den foregaaende.

Strangalia attenuata L. Angives at yngle i Eg.

Cerambyx cerdo L. Se nedenfor under Bøg.

Rhopalopus clavipes Fabr. Se under Pil (1924, S. 135).

Pyrrhidium (Callidium) sanguineum L. Denne smukke, yderst sjældne Art yngler i gamle Ege.

Phymatodes (Callidium) testaceus Fabr. *(variabilis* L.). Yngler især i Eg, undertiden ogsaa i Bøg.

Plagionotus (Clytus) detritus L. og *arcuatus* L. Yngler i Eg. Imago træffes især paa fældede Stammer, men begge Arter er yderst sjældne herhjemme. I Hals Nørreskov er *Cl. arcuatus* taget i Antal d. $^{14}/_{6}$ 1925.

Liopus nebulosus L. Yngler vistnok især i Eg, af hvis tørre Grene Imago kan nedbankes. Undertiden ogsaa i Bøg. Juni, Juli.

Labidostomis tridentata L. Paa Egeløv. Juni.

Clytra quadripunctata L. Se under Birk (S. 48).

Cryptocephalus nitidus L., *sexpunctatus* L., og *labiatus* L. Se under Pil (1924, S. 135).

C. bipuntatus L. og *pusillus* Fabr. Se under Birk (S. 48).

C. querceti Suffr. Paa Egeløv, især i sidste Halvdel af Juni.

Phytodecta pallida L. Se under Hassel (S. 50).

Luperus flavipes L. Paa Egeløv. Juni.

Haltica quercetorum Foudr. og *saliceti* Weise. Disse 2 Arter, der muligvis kunde træffes herhjemme, lever paa Egeløv.

Polydrosus flavipes Degeer. Paa Egeløv. Juni og Beg. af Juli. Ogsaa *P. mollis* Strøm tages paa Egeløv — ofte ogsaa paa andre Løvtræer, saasom Bøg — og har undertiden været skadelig ved at gnave Egeknopper.

Magdalis cerasi L,, *flavicornis* Gyll., *ruficornis* L. og *exarata* H. Bris. træffes alle bedst paa Egeløv. Det samme gælder *M. quercicola* Weise, der muligvis kunde findes herhjemme.

Dorytomus dorsalis L. Som Regel paa Pileløv, men undertiden ogsaa paa Egeløv.

Coeliodes dryados Gmel., *erythroleucus* Gmel., *ruber* Marsh. og *trifasciatus* Bach lever alle paa Egeløv.

Balaninus nucum L. og *glandium* Marsh. Se under Hassel (S. 50).

B. venosus Grav. Paa Egeløv. Juni. Larven i Agern.

B. villosus Fabr. Paa Egeløv. Juni. Larven i Galler, dannede af en Galhveps *(Biorrhiza terminalis).*

Orchestes quercus L., *pilosus* Fabr. og *avellanae* Donov. Paa Egeløv. Larverne minerende i Bladene.

Rhynchites olivaceus Gyll., *cavifrons* Gyll., *sericeus* Hbst., *aeneovirens* Marsh. og *interpunctatus* Steph. tages alle paa Egeløv. Ogsaa *Rh. pauxillus* Germ. kan maaske tages paa Eg.

Attelabus nitens Scop. Paa Egeløv.

Hylesinus crenatus Fabr. Yngler normalt i Ask, men undtagelsesvis i Eg. Maj, Juni.

Xyloterus signatus Fabr. Se under Birk (S. 49).

Dryocoetes villosus Fabr. Under Barken af Grene eller tyndere Stammer af Eg. April, Juni—Septbr.

Xyleborus monographus Fabr., der engang for mange Aar siden er fundet ved Randers, og *X. dryographus* Ratz., der muligvis kunde findes herhjemme, yngler begge i Løvtræ, især Eg.

X. Saxeni Ratz. Se nedenfor under Bøg.

Scolytus intricatus Ratz. Yngler i Grene og tyndere Stammer af Eg. Se iøvrigt under Hassel (S. 50).

Platypus cylindrus Fabr. Denne Art, der muligvis kunde findes herhjemme, yngler i Eg.

Lucanus cervus L. (Eghjorten). Yngler hyppigst i gamle Stammer og Stubbe af Eg, men undertiden ogsaa i Bøg. Imago træffes i Juni og Juli, om Dagen siddende paa Stammerne ved udsvedende Saft, om Aftenen sværmende.

Cetonia aeruginea Hbst. *(marmorata* Fabr.*)*. Yngler især i gamle, hule Ege. Imago træffes paa Stammerne, ved udsvedende Saft, sjældnere paa Blomster, især af Tidsel.

Gnorimus octopunctatus Fabr. *(variabilis* L.*)*. Se under El (S. 47).

Osmoderma eremita Scop. Yngler i gamle Ege. Imago træffes bedst i Beg. af Aug., siddende paa Stammerne eller sværmende i Solskinnet.

Melolontha vulgaris L. (Oldenborren). Imago synes at foretrække Egeløv, men gnaver ogsaa Løvet af andre Træer, f. Eks. Bøg.

Bøg *(Fagus)*.

Schaphidium quadrimaculatum Oliv. Under svampet Bark af Stubbe, især Bøgestubbe, og paa svampede Grene. Fra Maj til Septbr.

Abraeus granulum Er. I fugtigt, bladet og trøsket Løvtræ, især Bøg.

A. globosus Hoffm. Under Bøgebark, i Kulsvamp paa gamle Bøgetræer og i fugtigt, bladet og trøsket Bøgetræ.

Acritus minutus Hbst. Under Bøgebark, undertiden i Selskab med Myrer.

Epuraea castanea Duftschm., *variegata* Hbst. og flere andre Epuraea-Arter søger hyppigt til saftsvedende Bøgestammer og -stubbe.

Rhizophagus perforatus Er. Se under Pil (1924, S. 133).

Rh. nitidulus Fabr. og *bipustulatus* Fabr. findes især under Bøgebark, hvor der er Barkbilleangreb eller Saftudflod.

Mycetophagus atomarius Fabr., *multipunctatus* Fabr. og flere andre af Slægtens Arter træffes hyppigt under svampet Bøgebark.

Litargus connexus Fourcr. *(bifasciatus* Fabr.*)*. Især under svampet Bøgebark.

Colydium elongatum Fabr. Denne sjældne Art, der lever i vedgnavende Billers Gange, foretrækker vistnok Bøg.

Cicones variegatus Hellw. I Kulsvamp paa Bøg.

Teredus cylindricus Oliv. Se foran under Eg.

Chrysobothris affinis Fabr. Denne smukke Pragtbille lever som Larve under Barken af Bøge, der er stærkt solbeskinnede. Imago sværmer til Bøgestammerne i Solskin i Juli.

Melasis buprestoides L. Se under Birk. (S. 47).

Ludius ferrugineus L. skal undertiden kunne yngle i Bøg. Se iøvrigt under Pil (1924, S. 133).

Diacanthus cinctus Payk. Især i gammelt Ege- og Bøgeved.

Elater nigroflavus Goeze. Yngler især i Bøg og Eg.

E. balteatus L., *sanguinolentus* Schrank. og *pomorum* Hbst. se under El (S. 45).

E. dibaphus Schiødte. Yngler i Eg og Bøg.

E. lythropterus Germ. Under Bark, især af Bøg og Poppel. Maj, Juni.

Limoniscus violaceus Müll. Skal undertiden kunne yngle i Bøg, se 1924, S. 141.

Dictyopterus Cosnardi Chev. Yngler vistnok især i gammel Bøg. Imago træffes om Forsommeren krybende fremme eller sværmende.

D. minutus Fabr. Fundet i Antal i gamle Bøgestubbe i Septbr. Kan ogsaa ketses.

Xestobium plumbeum Ill. Yngler bl. a. i Bøg. Ogsaa flere andre af vore Anobier yngler undertiden i Bøg, f. Eks. *Ptilinus pectinicornis* L. uden dog tilsyneladende at foretrække denne Træsort.

Lyctus linearis Goeze. Se under Eg.

Hypophloeus unicolor Piller *(castaneus* Fabr.*)*. Under Bark, især af Bøg, Juni, Aug.—Septbr.

Tenebrio opacus Duft. Se under Eg.

Mycetochara axillaris Payk. og *linearis* Ill. *(barbata* Latr.) yngler især i Bøg.

Allecula rhenana Bach (Løvendali Reitter). Yngler herhjemme især i Bøg. Arten faas næsten kun ved Klækning. Larverne lever i haardt Ved i hule Træer.

Orchesia micans Panz. Se under El (S. 46).

Abdera affinis Payk. og *flexuosa* Payk. Se under El (S. 46).

Melandrya caraboides L. Se under El. (S. 46).

Pyrochroa pectinicornis L. Se under Avnbøg (S. 51).

P. coccinea L. Larven lever hyppigt under Bøgebark.

Prionus coriarius L. Yngler især i Bøg, undertiden ogsaa i andet Løvtræ, saasom Eg. Imago træffes i Juli og Aug. siddende paa gamle Stammer eller sværmende.

Phymatodes testaceus Fabr. Se under Eg.

Liopus nebulosus L. Se under Eg.

Hoplosia fennica Payk. Se under Pil (1924, S. 135).

Acanthoderes clavipes Schrank. Undertiden klækket af Bøg. Se iøvrigt under Poppel (1924, S. 139).

Xycotrechus rusticus L. Se under Poppel (1924, S. 139).

Leptura scutellata Fabr. Yngler især i Bøg. Imago især i Slutningen af Juli, siddende paa Stammer og Stubber.

Cerambyx cerdo Scop. Yngler især i Bøg, undertiden ogsaa i Eg. Imago i Juni, især paa Blomster.

Phyllobius argentatus L. Paa Løvet af Løvtræer, bl. a. Bøg, om Foraaret. Imago gnaver Huller i Bladene og kan være skadelig for Bøgekimplanter og unge Bøgeplanter.

Polydrosus mollis Strøm. Se under Eg.

Orchestes fagi L. (Bøgeloppen). Især paa Bøgeløv. Larven minerer i Bladene. Imago gnaver om Foraaret Huller i de unge Blade; senere hen begnaver den ofte Bladstilkene, saa at Bladene falder af, samt de unge Oldenhylstre. Ogsaa for andre Træers Løv og Frugter — saasom Kirsebær og Æbler — kan Arten være skadelig.

Cossonus parallelepipedus Hbst. Se under Elm (S. 51).

Scolytus intricatus Ratz. Se under Hassel (S. 50).

Ernoporus fagi Fabr. Yngler i Grene, sjældnere i Stammer af Bøg. April, Maj, Juni.

Xyloterus signatus Fabr. Se under Birk (S. 49).

X. domesticus L. Yngler især i Stubbe og Stammer af Bøg. Marts—Juli.

Anisandrus dispar Fabr. Yngler i Løvtræstubbe, herhjemme især af Bøg. Imago især i Aug.

Xyleborus Saxeni Ratz. Yngler især i store Bøgestubbe, undertiden ogsaa i Eg. Imago i Juni og Aug.

Taphrorychus bicolor Hbst. Se under Avnbøg (S. 51).

Lucanus cervus L. Se under Eg.

Melolontha vulgaris L. Se under Eg.

Ægte Kastanie *(Castanea sativa).*

Flere af de Arter, der som Regel yngler i Eg, er i Udlandet ogsaa taget i ægte Kastanie, saaledes *Athous mutilatus*, *Hypulus quercinus*, *Acmaeops collaris*, *Grammoptera ustulata* og *variegata*, *Strangalia attenuata*, *Phymatodes testaceus*, *Plagionotus detritus*, *Dryocoetes villosus*, *Scolytus intricatus* og *Xyleborus monographus*. Se endvidere om *Cossonus parallelepipedus* under Elm (S. 51).

Botaniske Kauserier.

Af L. P. Lauritsen, Tranderup, Ærø.

VII

Op imod de gamle Kampestensmure, der omslutter de oprindelige katolske Kirker, søger man ikke forgæves *Ballota nigra* (Tandbæger). Ogsaa i Gærderne omkring de gamle Boel i Kirkebyerne, hvor Huse og Gaarde slutter sig tæt sammen om den gamle Kirke, møder man Planten. — Men ude i Udmarkerne træffes den aldrig. End ikke i Havegærdet omkring Gaarde, tæt ved Kirkebyen, hvis Udflytning maaske kun ligger et Par Hundrede Aar tilbage i Tiden, træffer man Planten. Sjældent møder man den uden for den gamle Kirkeby, selv hvor der nu ligger Gaard ved Gaard og Hus ved Hus — et Tegn paa, at disse Bebyggelser er ny i Forhold til den gamle Kirkeby.

Faa Planter holder, som Tandbæger, saa sejgt og trofast ved sit Forvisningssted: Gærdet omkring den gamle Have. Her vokser den Sommer efter Sommer frodigt frem, men aldrig søger den ud i „Marcker, Skofue eller andre saadanne foractelige Steder.“ Den er sig sin Adel bevidst. Den ved, at den engang havde sin Plads inden for Havegærdet, dengang da den som en kostelig Lægeplante blev „plantet, dyrcket oc elskit“.

Helt fra Oldtiden af — fra den romerske Læge, Dioskorides, der levede omkring Midten af det første Aarhundrede e. K., og hvis Værk, „*Materia medica*“, stod i høj Anseelse helt op i den nyere Tid, og hvoraf der findes en Mængde Oversættelser til mange Sprog, — og hele Middelalderen igennem var Tandbæger en af de betydeligste Lægeplanter.

„Den sorte Marre-Urt“, „Rubicke“ eller, som man ogsaa kaldte den her i Landet, „Den store stinckendis Andorn“, der voksede paa skyggefulde Steder ved Husene og ved Kirkegaardene, havde, som andre Urter med en bitter Smag, en besynderlig Virkning til at rense Bryst og Lunger, og den var god imod den forstoppede Lever og Milt. Saften, blandet med Honning, gjorde klarøjet, og samme Blanding blev drukken som et virksomt Middel mod Kighoste. Var man bleven bidt af en „giftig Orm“, eller havde man spist noget giftigt, da var samme Middel godt.

Den tyske Botaniker og Urtebogsforfatter, Otto Brunfels (f. 1488, d. som Læge i Bern 1534), kalder i sin Kräuterbuch (tysk Udgave 1546) Planten „Den mandlige

Andorn" til Forskel fra „Den kvindelige Andorn" (vor Marrubium, Kransburre), men Navnet dækker her over to Planter, nemlig foruden Tandbæger ogsaa over *Leonurus* (Hjertespænd), og Billedet i Bogen er af den sidst nævnte Plante.

Hjertespænd, der i Urtebøgerne ellers mest optræder selvstændig under det latinske Navn, „Cardiaca," (f. Eks. hos Matthiolus, f. 1500, d. i Trient 1577, udgav „Comm. in Dioscoridis", der findes i en Mængde Udgaver paa mange Sprog) er hos Brunfels bleven til en Slags „Andorn med dybtspaltede Blade". Tyskerne kaldte den ellers „Wollfs-Fusz" eller „Wollfs-Tapp", fordi Bladene er spaltede ligesom Ulvens Fødder. Men de kaldte den ogsaa „Hertz-Gespann" eller „Hertz-Gesperr", fordi den blev brugt mod den Hjertesygdom hos Børnene, som man kaldte Hertz-Gespann eller Andorn (Hjerteklemmelse).

Paa Dansk kaldte man Planten for „Sey-Urt" eller „Galdring", og i Sverrig, hvor man langt op i Tiden er bleven ved med at bruge den som Husraad, kaldtes den „Hjertstilla".

Paa Simon Paullis Tid voksede Hjertespænd „mangfoldeligen ved Gierde oc paa Kirckegaarde". Nu er den ikke slet saa almindelig. Mens — i alt Fald her paa Egnen — Tandbæger er yderst almindelig paa sit særegne Voksested, træffer man nu kun sjældent Hjertespænd i Havegærdet.

Efter Reformationen kommer imidlertid begge disse Planter i Miskredit. Man havde ikke længere en saa afgjort Tro paa Dioskorides, der i Middelalderen ikke maatte kritiseres. Og man havde vel ogsaa nok Lyst til at lufte ud blandt alle de Planter, som disse „v-lærde Muncke oc Præster" havde befolket Kirkegaardene og Landsbyhaverne med. Omendskønt — siger Brunfels — den sorte eller mandlige Andorn var højt anskreven hos Dioskorides, saa bliver dog nu den kvindlige Andorn foretrukken for den mandlige. Det er jo, siger han, den gamle Historie, at slette Urter bliver foretrukken for langt kosteligere.

Men langt op i Tiden blev Tandbæger dog anvendt mod Bullenskab og mod Udslet i Hovedet, og havde man gaaet sig træt, eller havde man overarbejdet sig, da skulde man tage Saften af denne Urt, blande den med Honning og stryge sig dermed, da forsvandt Trætheden.

Og Simon Paulli benytter Hjertespænd mod Kolik, men ellers, siger han, havde denne Plante „it langt treffeligere Nafn, end ellers hendis Brug oc Kræfter ere". — Mod

Hjertesygdomme troede han ikke paa den. Dog anbefaler Matthiolus Kvinder, der er „stedt i haard Barns-Nød", at tage en Skefuld af de tørrede og pulveriserede Blade i Vin. Det skulde hjælpe imod Krampe.

Endnu 1716 siger Franke i sin „Flora Francica" om Tandbæger, at den kan anvendes ligesom den hvide Marrubium, — men at den er sjælden.

Men ellers bliver de to nævnte Planter efter Reformationen fortrængt som Lægeplanter af *Melissa officinalis* (Hjertensfryd).

„Melissa", „Citrago", „Winter-Melisse", „Bienen-Kraut", „Honig-Blum", „Immen-Blat", „Citronen-Blat" — for at nævne nogle af denne Plantes mange Navne, der alle refererer sig til Bier, Honning eller til Bladenes Citronlugt — blev nu dyrket i Haverne som en kostelig Lægeplante, der „luctede sød oc lifligen saasom et Citron-Eble, oc som her i disse Lande icke lader sig finde paa de foractelige Steder, huorfore den blev dyrcket, plantet oc elskit udi Hafuerne".

Hjertensfryd blev af de arabiske Læger, f. Eks. Avicennæ (d. 1037), lovprist i høje Toner som en Plante, der „tiener til alle Phlegmatiske oc Melancholiske Siugdomme, men udi særdeliszhed for den Aromatiske oc subtile Kraft, som den hafuer til at aabne oc stoppe", ligesom den „i synderlig maade oc maneere tiener til at styrcke oc fryde Hiertet".

Og den samme Plante var god til at „solvere oc løszne de Melancholiske Vedsker oc Blodet fra de subtile spiritibus, som er udi Hiertet", — endda Dioskorides eller Galen „icke siunes saa høyt at æstimere den, men høyere hafuer actet oc skatteret Marrubium eller Rubicke end denne Hiertens-fryd".

Hjertensfryd var først og fremmest Kvindernes Blomst. — „Sandelig, det er høyeligen at forundre, saa megit som disse Quinder her i Landene, saavel paa Landszbyerne som udi Kiøbstederne, holde aff dette Hiertensfryds Vand, saa at det holdis aff dennem saa som en allmindelig Lægedom, huilcken de udi alle Tilfald kand bruge". — „Det er oc i all Sandhed vist, at naar nogen besuimis, da er dette Hiertens-fryds Vand it herligt Middel, som strax hielper".

Og Hjertensfryd var en god Biplante. Bierne søgte den, og vilde man have Bierne til at flyve i Kuberne, da skulde man gnide disse med Planten. — „Huo derfore som hafuer lyst til at hafue oc elske mange Bier, de skal udi stor mænge plante Hiertens-fryd hos eller udi deris Bihafuer, oc da skal de der aff drage den allerbeeste Honning, thi huo ville tuiste paa, at samme Honning, som Bierne samle

aff Hiertens-fryd, jo ocsaa hafuer de samme Kræfter som Vrten". — Blev man stukken af Bier, skulde man smøre Stedet med Saften af Hjertensfryd, og Smerten vilde straks fortage sig.

Nu om Dage møder man vel en og anden Gang Hjertensfryd i Havegærdet. Kan endda være, at den endnu enkelte Steder, om det end er sjældent, bliver „plantet oc elskit" inden for Gærdet. Men ellers hører den hjemme under mildere Himmelstrøg og har aldrig funden sig rigtig hjemme hos os.

Hjertensfryd hører til de sjældnere Planter, der aldrig, som Tandbæger, har præget Landsbyens Flora.

Et og andet, dog især om en Solsort.

Af Asger Kristensen.

I det efterstaaende bliver nøjagtige Aarstal og Data ikke anført. Det er jo nok en Fejl, naar det gælder Meddelelser om Naturiagttagelser i et naturhistorisk Tidsskrift; men jeg husker dem ikke. — Derimod husker jeg ganske bestemt, at i det Aar og paa den Tid, da det følgende foregik, havde vi haft en ganske ualmindelig tør Forsommer. Det har vel været sidst i Juni Maaned. Dag efter Dag brændte og bagede Solen over de svedne Græsmarker. — Det var ikke med ublandet Glæde, at jeg gik mine daglige Runder gennem Haven, hvor man selv ved den flittigste Anvendelse af Vandkande dog kun lige kunde opretholde Livet i Urtesagerne og Stauderne. Med hængende Hoveder frembød disse et trøstesløst Skue dækkede, som de var, af Landevejens Støv, der ustandselig af forbipasserende Biler i Sky paa Sky hvirvledes ind over dem.

Kun Solsorten, der havde sin Rede lavt i en Busk, syntes at være ganske godt tilfreds med Tilværelsen. Daglig aflagde jeg den Besøg og ved at benytte den almindelige Fremgangsmaade stadigt at lade den vide, at jeg meget godt vidste, hvor den laa, men dog aldrig at være mere nærgaaende, end at den forblev paa sin Rede, havde jeg faaet den saa tam, at jeg næsten kunde prikke den paa Næbbet.

Musvitten, som boede i en Kasse, som jeg havde stillet op til den i et Hjørne af Haven, burde have været lige saa tilfreds; men det var den øjensynligt langt fra. Det var i

det hele en overmaade vanskelig, stridbar og hidsig Dame (eller Herre. Jeg kendte ikke de to Ægtefolk fra hinanden) ligegyldigt, hvordan Vejret var. Altid skulde den skælde ud, snart over en Kattekilling, der laa og sov til Middag paa Græsplænen, snart over en Stær, der sad og fløjtede i Nabotræet, eller over mig, blot fordi jeg gerne vilde se, hvor mange Æg den vilde lægge; om den vilde nøjes med 11 ligesom sidst, eller den muligvis denne Gang vilde have Dusinet fuldt eller endnu flere.

Var en af Musvitterne i Kassen, naar jeg løftede Laaget af, fik jeg aldrig min Videbegærlighed med Hensyn til Æggeantal tilfredsstillet, thi dens retmæssige Plads paa Reden veg den aldrig.

Snerrende slog den da med Vingerne som en vred Due eller spredte Halen som en gal Kalkun og hvæsede og spyttede af Arrigskab næsten som en forskrækket Kat. Den bildte sig aabenbart ind, at den ved sit frygtindgydende Udseende og Væsen havde drevet mig bort, hver Gang jeg havde set ned til den, og var derfor bleven mere og mere selvsikker og overlegen. Var derimod Parret borte, laa alle Æggene omhyggeligt dækkede til med Uld, saa de var helt skjult.

Den største Fejde, det ufordragelige Par førte, var dog den, de udkæmpede med et Spurvepar Aaret i Forvejen. Jeg havde det Aar anbragt Kassen i et Ahorntræ, temmelig højt (3 Meter) over Jorden. Dette Bosted tiltalte, vist nok særlig af den Grund, ogsaa Graaspurvene, der gjorde fortvivlede Forsøg paa at komme igennem Flyvehullet, som jeg dog havde lavet saa lille, at de ikke kunde komme igennem.

Alt gik da godt for Musvitterne en Tid, indtil et Par Skovspurve opdagede deres Kasse. De kunde klemme sig gennem Flyvehullet, og nu begyndte en Krig paa Liv og Død, der varede i halvtredie Døgn. Trediedagen begyndte Slaget fra den tidligste Morgen. Haven genlød af et voldsomt Spektakel fra den ene Ende til den anden. Musvitter og Spurve tumlede i een uafbrudt Ringdans rundt i Haven.

Da fandt jeg, at dette virkelig gik over Stregen for al Sømmelighed. — Jeg vilde ikke længere finde mig i disse Optøjer. — Slig Ufred i min ellers saa fredelige Have maatte og skulde der gøres en Ende paa; og jeg ræsonnerede, at eftersom det dog var Musvitterne, der først havde taget Boligen i Besiddelse, ja endog bygget deres Rede halvt færdig, før Skovspurvene kom til, saa havde de ubetinget Retten paa deres Side, saa jeg maatte tage deres Parti i Kampen.

Væbnet med et toløbet Jagtgevær, Kaliber 12, stillede jeg saa paa Valpladsen for at tage aktiv Del i Opgøret. Men

det var ikke saa nemt, som jeg havde tænkt, at yde Musvitterne Hjælp. Musvitter og Spurve var stadig en eneste hvirvlende Klump, enten de var i Træerne eller paa Jorden. Endelig kom dog en af Spurvene lidt til Side, og i en Afstand af en to—tre Meter brændte jeg løs paa den. Skuddet var en Fuldtræffer, og Resultatet var overvældende. Fjenden blev saa grundigt tilintetgjort, at der absolut intet var tilbage af ham ud over en lille Tot graa Fjer, der hvirvlede op i Luften. En uhyggelig Stilhed afløste det drønende Skud. Samtlige Fugle i Haven var over alle Bjerge. Og min Kone spaaede mig, at jeg aldrig mere vilde se hverken Musvitter eller Skovspurve. — Dog, ca. en halv Time efter var Musvitterne paany i uforstyrret Arbejde med at slæbe sammen til deres Rede i Kassen, hvor de da ogsaa fik Held til at opfostre et stort Kuld sunde og stærke Børn.

Saa var der ogsaa i Haven en graa Fluesnapper, som havde min Interesse. Mod Sædvane havde den det omtalte Aar bygget sin Rede øverst i Brombærrankerne, der som Espalier beklædte Husets østlige Mur. Den havde sandelig mere Grund end Musvitten til at beklage sig. Netop som den havde sin pyntelige Rede færdig og havde lagt sine første Æg, kom et Par frække Graaspurve og slæbte en hæslig stor Dynge Klude, Hønsefjer, Avispapir og Senegræs over i den. De fandt det passende at benytte Fluesnapperens pæne Rede som Underlag for deres eget Kludderarbejde. — Pak!

Jeg kan straks meddele, at det senere gik Fluesnapperen, som man kunde vente. Den maatte pænt fortrække og begynde forfra et andet Sted. — Det var vel ogsaa noget uforsigtigt af den at slaa sig ned i Espalieret, hvor de graa Bolcheviker var vant til at skalte og valte, som de vilde; men den Boplads, som Fluesnappere sædvanlig vælger paa en fremspringende Bjælkeende under Taget, er for Resten heller ikke altid heldig.

Jeg husker saaledes fra mit Hjem i Gjedved, at et Fluesnapperpar ikke mindre end tre Gange prøvede paa at bygge Rede paa et fremspringende Bjælkehoved ved et Hushjørne. Men om dette Hjørne svøbte Vinden temmelig slemt, og hver Gang blæste Reden ned. Dermed vilde sikkert deres Forsøg paa at faa Rede paa dette Sted være opgivet, om jeg ikke var kommen Parret til Hjælp. Forsynet med Hammer og Søm kravlede jeg ad en Stige op til Stedet og slog en hel Række Tomme-Søm fast i en Rundkreds. Derefter tog jeg noget af det nedfaldne Redemateriale, Hestehaar og lignende, og flettede det fast paa Kurvemagervis, ud og ind mellem Sømmene, saa der dannedes en ringformig Kant.

Paa dette solide Grundlag byggede Fluesnapperparret da videre, og nu kunde Reden holde for den stærkeste Storm.

Maaske har Hannen troet, det var Hunnens, og Hunnen, at det var Hannens Værk. I saa Fald har jeg jo bidraget til at fremme den i et lykkeligt Ægteskab nødvendige gensidige Beundring mellem de to Parter.

Et noget lignende Tilfælde havde jeg en Sommer her i Huset med et Svalepar. De søgte gennem et ituslaaet Vindue ind i Gangen, hvor de absolut vilde have deres Rede, hvad jeg heller ikke havde noget imod, naar de blot ikke vilde anbringe den lige over Døren. Men det vilde de netop. Dog, alt, hvad de klinede op der, faldt straks ned, saa snart det blev tørt, fordi Væggene i Gangen var oliemalede. Senere forsøgte de andre Steder i Gangen, men stadig med samme Resultat. Mudder kan nu engang ikke binde paa Oliemaling.

Jeg gjorde da en Ende paa deres Besværligheder ved — naturligvis paa det Sted i Gangen, jeg selv fandt mest dekorativt og praktisk — at sømme en Halvkreds smaa Korkstykker fast. Disse oversmurte jeg med Mudder og lod saa Svalerne om Resten. Ægteparret tog med Glæde mod den gode Hjælp og byggede uden Uheld den af mig paabegyndte Rede færdig.

Ja, undskyld mine mange Sidespring. Nu kommer endelig den Tildragelse, som er Aarsag til, at jeg skriver til „Flora og Fauna".

Det var altsaa i det Aar, da der først paa Sommeren var en ulidelig Varme og Tørke. Da kom pludselig den længe ventede Regn. Den begyndte en Morgen ganske langsomt, men snart øsede Vandet ned i stride Strømme, ganske jævnt. Ikke en Vind rørte sig. — Hvilken Fryd for den tørstende Natur! Man kunde ligefrem mærke, hvor den aandede befriet op efter den langvarige Hedes kvælende Favntag. Det var ikke muligt at blive inde! Jeg maatte ud at fryde mig med den.

Udstyret med en Paraply og et Par solide Træsko vandrede jeg ud i det øsende Regnvejr.

Men jeg var nok ikke den eneste, der dreves ud af Trangen til at føle med den befriede Natur. Min Nabo, der var Landmand, og som i lange Tider havde gaaet og rystet paa Hovedet bekymret over de triste Udsigter for Markens Afgrøder, gjorde mig ganske til Skamme. Med Ansigtet vendt opad mod Himlen, uden Paraply og med bart Hoved, saa jeg ham spadsere ganske langsomt ud i sin Mark, mens han lod den varme, strømmende Væde uhindret gennembløde sig lige til Skindet.

Jeg gik fra Plante til Plante i Haven og derfra til Solsorten, lidt forsigtigere end sædvanligt, da jeg ikke var helt sikker paa, at den kunde kende mig, naar jeg gik med opslaaet Paraply. — Det kunde vor lille Fox-Terrier nemlig ikke. — Men hvem skildrer min Overraskelse ved at se Fuglen ligge med Vingerne bredt plat ud til Siderne. — „Død", var min første Tanke. — Jeg gik nærmere. Men nej! — Dens kulsorte, tindrende Øjne skinnede mig i Møde lige saa levende som altid. Og nu saa jeg først det overordentlig praktiske Arrangement. Fuglen stod op midt i Reden og bredte sine Vinger fuldt ud til Siderne, ud over Redens Kant, saa at de sammen med dens runde Krop dannede som en samlet, klokkeformet Skærm over Reden. Regnvandet, der ustandseligt og voldsomt strømmede ned, trillede oven paa Fjerene ud over Redekanten til alle Sider. Ikke én Draabe kunde komme ned i Reden.

Længe stod jeg og beundrede denne snedige Anordning. Spørgsmaalene myldrede frem i min Tanke. Bærer alle under aaben Himmel rugende Fugle sig saaledes ad, naar det regner? Eller er det kun Solsorternes Skik? Eller er det maaske kun denne ene Solsort, der er særlig begavet? — Jeg lavede mig straks en Teori om, at saaledes skærmer de Fugle, som benytter Ler eller andet vandtæt Stof til deres Reder, disse mod at blive fyldt med Vand, naar det regner. Ravnefuglene, Solsorter og i Særdeleshed Sangdroslerne gør det og er nødt til at gøre det. — Teorien er formodentlig gal. — Jeg beder „Flora og Fauna"s Læsere — dem, der ikke er bange for at spadsere ud i Regnvejr — om at være mig behjælpelig med at faa Spørgsmaalene paalideligt besvaret.

Nogle Maaneder senere lagde jeg Mærke til, at nogle Duer paa et Hustag under et Regnvejr velbehageligt strakte Vingerne plat ud til Siderne for rigtig at nyde Himlens Brusebad. — Skulde min Solsort virkelig have stillet sig an, som den gjorde, af rent egenkærlige Grunde, tænkte jeg, maaske blot for som min Nabo efter den lange Tørkeperiode rigtig at nyde Naturens vederkvægende Storvask?

Hvem giver Svaret?

Sønderby pr. Horsens $^{24}/_{9}$ 1925.

Asger Kristensen.

Instinkt eller Tilfældighed.

Af Flemming Weis.

De Iagttagelser, der ligger til Grund for denne Artikel, er desværre kun faa og spredte, og de fremsættes derfor med megen Forsigtighed. Naar jeg gør det, er det kun i Haab om, at der maaske i andre Egne af Landet kan være iagttaget lignende Tilfælde, som kunde supplere de her fremsatte, saa disse derigennem kunde opnaa Præget af virkelige Kendsgerninger.

Det første Spørgsmaal drejer sig om den meget strenge Vinter 1923—24, hvis Virkninger sporedes stærkt paa mange Omraader, men ikke, som man med Rette kunde vente sig, inden for Sommerfuglenes Verden. Mængden af Sommerfugle var i Foraaret 1924 egentlig ganske som de øvrige Aar. Er Grunden hertil nu den, at Pupperne ikke har været generet af den stærke Frost, eller staar vi her over for en Naturlov, der har tvunget Larverne med deres stærkt forudanende Instinkt til om Efteraaret blot at grave sig saa meget dybere ned i Jorden? Instinktets Fremsynthed er jo ganske ufattelig udviklet hos disse Dyr, og naar man blot har læst Fabre's Afhandling om Træbuklarven *Cerambyx miles*, véd man, hvor skæbnesvanger en ubetydelig „Glemsomhed" i Larvetilværelsen kan blive for det fuldvoksne Insekt. Spørgsmaalet, om der i dette Tilfælde ligger en saadan Forudanen til Grund, kan jeg kun belyse med et enkelt og desværre meget mangelfuldt Eksempel, og desuden kan man jo selvfølgelig indvende, at det, der sker i Cerambyxlarvens Liv, kun er Udslag af et, om man saa maa sige, mekanisk Instinkt, nemlig noget, der sker med enhver Cerambyxlarve, og noget, som gentager sig ganske ens Aar efter Aar, hvorimod den stærke Frost i Vinteren 1923—24 er noget uforudset, et Indgreb af en udenforstaaende Magt, som Larverne ikke almindeligvis skulde være forberedt paa.

Det Eksempel, hvormed jeg mener maaske at kunne belyse det her fremsatte Spørgsmaal, er følgende: Om Efteraaret 1923 havde jeg fundet en Larve til *Drymonia trimacula* (den eneste Larve, jeg havde til Klækning det Aar), og da den var fuldvoksen, gravede den sig ned i den Jord, der fandtes i Glasset, — et Kvantum, som jeg altid plejer at give mine Larver, og som de ogsaa plejer at kunne nøjes med. Den gravede sig helt ned, og jeg kunde iagttage den gennem Glassets Bund. Efter kort Tids Forløb kom den imidlertid atter op til Overfladen og krøb længe ivrigt søgende omkring,

gravede sig atter ned til Glassets Bund, kom op igen og gik derpaa ned for tredie Gang. Er nu Grunden til denne tilsyneladende Søgen efter noget bestemt den, at Dyret i Forudanen om den kommende stærke Frost har villet søge sig et dybere Jordlag end det, jeg kunde byde den i mit Glas? Det kan se saadan ud, men selvfølgelig kan det ogsaa bero paa en Tilfældighed, og det er maaske tvivlsomt, om det kan siges, at man her staar over for en Naturlov, og jeg vilde sandsynligvis ikke have tænkt mere over dette, hvis ikke et Par Iagttagelser fra i Aar havde henledt min Opmærksomhed paa noget lignende.

I Efteraaret 1924 boede jeg i Adserbo og anvendte her navnlig min Tid med Indsamling af Larver, som var til Stede i overordentlig store Mængder. (Jeg tænker ikke her paa sjældnere Arter, men paa Antallet i al Almindelighed.) Nu viser det sig imidlertid, at et efter min Mening usædvanlig stort Antal af de heraf fremkomne Pupper giver sig til at overvintre to Gange. Af ti *Pheosia dictaeoides*-Larver var de seks snyltestukne, de to blev klækket i Juli, og de to sidste Pupper begynder nu paa anden Overvintring, noget, der mig bekendt ikke er iagttaget før hos denne Art. Desuden overvintrer en *Cerura bifida* og to *Biston hirtarius* for anden Gang. (Det turde være overflødigt at bemærke, at jeg den Dag, hvor dette skrives, har konstateret, at samtlige Pupper er i Live.)

Da jeg nu i Aar opholdt mig samme Steds paa samme Tid, var mit Udbytte yderst ringe, og Larvernes Antal saa godt som lig Nul. Naar jeg sammenligner dette med min Viden om det tilsyneladende store Antal Pupper, der overvintrer to Gange, saa melder Tanken om Instinktets Forudseenhed sig atter. Kan det tænkes, at det Antal Pupper fra Efteraaret 1924, som nu begynder paa deres anden Overvintring, gør dette i Kraft af en instinktmæssig Forudanen om at skulle supplere det særdeles ringe Antal, der kommer fra Efteraaret 1925, for derved at bringe Ligevægt i Naturens Orden? Det er jo en almindelig kendt Sag, at Naturen griber regulerende ind, naar en Art pludselig optræder i Overtal, og naar f. Eks. et Nonne-Angreb modarbejdes ved Hjælp. af Snyltere og epidemiske Larvesygdomme, hvorfor skulde Naturen saa ikke ogsaa kunne regulere, ved gennem Larvernes Instinkt at gemme af det ene Aars Overflod til et kommende magert Aar.

Hvad der er Grunden til dette Aars Larvemangel, om den skyldes den stærke Tørke i Løbet af Sommeren, eller om den kun skyldes en lokal Tilfældighed, kan jeg ikke

sige, men hvis jeg betragter mine Klækkeglas som et minimalt Udsnit af Naturen, saa skulde ca. 10 % af Pupperne fra Vinteren 1924—25 overvintre to Gange, og mon det dog ikke kan siges at være et ualmindelig højt Tal?

Naar jeg derfor med Rette mener at turde fremsætte det Spørgsmaal, om Larvernes Instinkt kun er begrænset til en rent mekanisk Virksomhed over for de stadig tilbagevendende Fænomener, eller om det ogsaa er i Stand til at reagere over for en uforudset — eller for disse Dyrs Vedkommende maaske netop forudset — Indgriben, nemlig i disse Tilfælde Vejrets Luner, er det kun paa Grundlag af den Kendsgerning, at man jo ofte bliver stillet over for et Fænomen, der tilsyneladende kun beror paa en Tilfældighed, men som ved nærmere Eftersyn viser sig at bunde dybere og være Udslag af en af Naturens mærkelige Love.

Hvad der her er Tilfældighed eller Lov, tør jeg ikke fordriste mig til at afgøre, men jeg haaber, at andre maaske kan komme mig til Hjælp med supplerende Iagttagelser.

København, d. 18. September 1925.

Flemming Weis,
Brøndsteds Allé Nr. 7.

Danske Vegetationsbilleder.

Af Svend Andersen.

3. Erikshale ved Marstal.

Erikshale er en golfkølleformet Tange i Forlængelse af Ærøs Sydøstkyst, formet og vedligeholdt af Østersøens skiftende Vande, ragende ud som en naturlig Læmole for den store — men lavvandede — Marstal Havn. Naar Presset fra de langvarige vestlige Vinterstorme ophører, og Østersøens opsamlede vældige Vandmasser løber tilbage imod de sydlige danske Kyster for gennem Bælterne og Sundet at finde tilbage til Ligevægtsstillingen i Kattegat eller Nordsøen, stiger Vandet ofte hurtigt og foruroligende højt i Tilløbene til de snævre Sunde, og Strømmen gennem disse bliver strid og stærk, førende Sand og Smaasten og andet af Havbundens løse Materiale med sig langvejshen til et roligere Leje.

Under Processer af denne Art er Erikshale blevet til. Man se blot paa Tangens nøjagtige Fortsættelse af Kystlinien for at forstaa, at det er den langs Kysten løbende Strøm, der har slæbt Sandet ud i en Stribe, til Vandet blev stærkt

nok til at tvinge det rundt i en Bue og løbe nordefter. Paa Langelands over for liggende Kyst findes en lignende, men betydelig mindre Formation af samme Art i Ristinge Hale, der blot fra Roden af er tvunget helt rundt i Strømretningen imod Nordøst.

Senere Paalandsstorme har dynget Sandet højere op og skyllet Stene op mellem det hvide Sand, saa at Erikshale i Nutiden fremtræder som et for Øerne ejendommeligt Strandparti: en sandet-stenet Strandvold med Tilløb til lave Klitdannelser med mange af Klittens sandbindende Planter, yderst paa selve Køllen dog med helt tilvoksede Partier af ældre Strandvolde og paa Indersiden af denne gaaende over i Smaapartier af Fælled eller Strandeng ind imod den rolige, lavvandede Vig.

I den lange, smalle Strandvold mod Yderkysten dannes Vegetationen for en væsentlig Del af følgende Arter: Marehalm *(Elymus arenarius)* meget hyppig, Hjælme *(Psamma arenaria)*, der i det hele er sjælden i det fynske Omraade, i ringere Mængde, men dog kraftigt rodfæstet; Kvikgræsset *(Agropyrum repens)* og dets Slægtning Siv-Kvik *(A. junceum)* er almindelige tilligemed Hybridformen *A. junceum* × *repens*. Rød Svingel med dens blaagraa Strandform *F. arenaria* er almindelig; Sand-Star *(Carex arenaria)* ligesaa, Strandkaalen *(Crambe maritima)* staar i prægtige Bevoksninger overalt, afløst enkelte Steder af Strand-Mandstro *(Eryngium maritimum)* i ringere Antal. Gul Snerre og Bidende Stenurt er hyppige, Strandarve meget hyppig, Ager-Svinemælk, Aften-Pragtstjerne, Harekløver, Fuglegræs *(Stellaria media)*, Sandvaaner *(Arenaria serpyllifolia)*. Indimellem vokser enkelte smukke Individer af Natskyggen *Solanum dulcamara var. marinum*, hvis røde Bærkvaste ligger som prægtige Koraller i det hvide Sand.

Mere end af nogen anden Plante præges dog Erikshale af Strandært — Strandfladbælg — *(Lathyrus maritimus)*. I en overordentlig Frodighed breder den sig over de ældre Strandvolde yderst ved Knæet og langt ind ad Sandtangen, dannende sine Steder et tæt og eneraadende Filter af friske, saftige Stængler og Blade, store blaaviolette Blomsterklaser og gulbrune Bælgklaser i Tusindvis. Erikshale tilhører den; denne Strandvold er dens eneste betydende Refugium i det fynske Øomraade.

En anden Art, der mere følger Inderkysten og fylder op paa Fladen yderst ude paa Tangens Hoved, er den bredbladede Karse *(Lepidium latifolium)*. Arten er vel ret talrig paa hele den østlige Del af Ærø, men syner mere her i en

ren, naturlig Formation end rundt ved de dyndede Kyster. Sammen med den og Strandærten danner følgende Arter Vegetationsdækket paa den helt tilvoksede ydre Del: Annelgræsserne *Puccinellia distans* (hyppig) og *P. maritima* (sparsom); Strand-Vejbred *(Plantago maritima)* i Mængde, Strand-Malurt *(Artemisia maritima)* almindelig; ligeledes Strandaster *(Aster tripolium)*, Hindeknæ *(Spergularia media* og *S. salina)*, Engelskgræs *(Armeria vulgaris)*, Mældearterne *Atriplex litorale, hastatum* og *patulum;* Hvidmelet Gaasefod (*Chenopodium album*), Strand-Gaasefod (*Suaeda maritima*), Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Strand-Tusindgylden (*Erythræa litoralis*), Strand-Trehage *(Triglochin maritima)* i betydelig Mængde. — Endnu findes her i ringere Mængde to udprægede Strandengarter, nemlig Udspilet Star *(Carex extensa)* og Tæt Hindebæger *(Statice limonium)*. Pletvis optræder i næsten rene Bestande Smalbladet Kællingetand *(Lotus tenuis)*, paa højere Bund en Form af den Alm. Kællingetand *(L. corniculatus var.)* og et Par Steder ringe Mængder af Engbyg *(Hordeum secalinum)*. I Brakvandshuller, som er afspærret fra Havet, ses en Del Havgræs *(Ruppia)* og Børste-Vandaks *(Potamogeton pectinatus)* med dens stærkt forgrenede Form *scoparius*.

Andre Egne, f. Eks. visse Dele af Lollands Sydkyst, kan have lignende Partier med betydelig rigere Artsliste, men for det stærkt opdyrkede Ærø, der er fattigt paa Plantearter, er Erikshale en interessant Lokalitet og en af de faa, hvor Vildfloraen endnu fordeler sig, som den selv finder for godt.

Mindre Meddelelser.

Terner som Insektædere. Lidt før Middag paa en af de mange varme Dage i Juli Maaned stod jeg og arbejdede i min Have lige ved Siden af den saakaldte Tordenskjolds Skanse ved Frydenstrand Sanatorium nord for Frederikshavn; Kattegatsstranden ligger i umiddelbar Nærhed.

Uden til at begynde med at være klar over, at det var noget usædvanligt, bemærkede jeg, at der var en Mængde Terner paa Vingerne over Haven; af og til lød deres selskabelige Skrig „Kria". Da jeg var færdig med Arbejdet, betragtede jeg dem nøjere; de var aabenbart stærkt optaget af noget bestemt, og ved at iagttage den enkelte Terne saa jeg, at den i største Hast fløj frem og tilbage, snart i sejlende lige Flugt og snart ved et kraftigt Vingeslag stødvis ud til Siden. Ternerne mindede om Svaler paa Jagt i Luften.

Jeg gik op paa Skansen, og her kom jeg paa det rene med, at Ternerne fangede Insekter, og Tallet paa de jagende Terner anslog jeg til 2—300; de fløj over et ret begrænset Areal.

Af Insekter, der fløj saa lavt, at de umiddelbart kunde iagttages i Øjeblikket, var der flere Arter Mariehøns og Myg, enkelte Stankelben o. a.; men det maatte være andre Insekter, Fangsten gjaldt højere oppe. Jeg hentede min Prismekikkert, men den gav mig ingen Besked om, hvad det var for en Sværm Insekter, Ternerne efterstræbte i forskellig Højde, antagelig 20—40 m. For at faa dette at vide var der ikke andet for end at hente en af Fangerne ned, og dette gjorde jeg saa. Bøsseknaldet fremkaldte nogle Angstskrig fra Terneflokken, men kort Tid efter var Fangsten i fuld Gang igen over hele Linien. Samme Resultat da jeg kort efter hentede endnu en Terne ned fra betydelig større Højde.

De to nedskudte Terner var almindelige Hætteterner (*Sterna hirundo*); paa dem begge var Kro og øvrige Fordøjelseskanal proppende fuld af Aadselbiller og ganske faa Stankelben. Ingen for mig kendelige Rester af noget andet. Fangsten af disse Biller maatte være foregaaet en længere Tid; de sidst slugte var fuldstændig hele, mens der i Kraase og Tarm fandtes stærkt søndrede Levninger.

Den Sværm af Aadselbiller, som Terneflokken hin Dag saa ivrigt jagede, var Arten *Blitophaga opaca* L., som er Planteæder og gør Fortræd paa Runkelroer.

Her ved Stranden nord for Frederikshavn er der ved Sommertid altid en stor Mængde Terner; de yngler paa Hirtsholmene, særlig paa Stenrevet „Kjølpen", og i Skærsommernætterne lyder deres Skrig næsten ustandseligt. Mest lægger man maaske Mærke til dem, naar de optræder som Styrtedykkere i mindre Flokke, naar Torsk eller Makrel har jaget Smaasild ind paa grundet Vand. Meget ofte svinger de ind over Land, og jeg er nu ikke i Tvivl om, at de da ofte fanger Insekter i Luften, selv om det er sjældnere, at der paa stille Sommerdage optræder en saa tæt Sværm af Insekter, at der lokkes jagende Terner til i Hundredevis.

En Dag i Begyndelsen af August saa jeg igen en stor Flok Terner fange Insekter nord for Sanatoriet. Foruden atten Hætteterner var der ved den Lejlighed fuldt saa mange Havterner (*Sterna macrura*).

Ternerne faar her Skyld for at være udelukkende skadelige Fugle, idet de skyldes for at tage Smaasild og Fiskeyngel. Naar den enkeltvis jager her langs med Stranden er det dog sikkert oftest Hundestejler, Rejer o. lign. de slaar ned paa. Men naar Ternerne samler sig i Flokke og med stor Ivrighed gaar i Lag med Sværme af meget skadelige Planteædere som nævnte *Blitophaga*, saa gør de Gavn i stor Stil; de optræder da som Landmændenes Venner.

H. A. Hald.

Lækatten som Harejæger. Nedennævnte tre smaa Tildragelser har i Løbet af en Snes Aar fundet Sted paa en Bondegaards Jorder i Nissumegnen.

En Mand, der lugede Roer, hørte noget, som peb i Nærheden. Han ledte under Roerne og fandt en hvæsende Lækat og en pibende Harekilling, der rullede rundt om hinanden. Lækatten havde Tag i Harekillingens Hals og havde enten bidt saa godt til eller havde holdt Taget saa længe, at den havde gjort Harekillingen mat. Skønt de blev skilt ad med Vold, kunde Killingen ikke leve. Den var, hvis ingen havde grebet ind, blevet Lækattens sikre Bytte.

Gaardens Karl trak i Marken med Køerne. Da fandt han en nyskudt Hare, som endnu var varm, og den blev han saa glad for, at han lagde den op paa et Dige for at tage den med sig paa Hjemvejen. Men Haren laa ikke paa Diget, da han kom igen. Faa Skridt fra Aastedet asede en Lækat med at slæbe Dyret bort. Karlen greb sin Hare og pirrede til Lækatten med Tøjrekøllen. Den slap nødig Byttet og hvæste som en Kat. Udfaldet var dog givet. Karlen gik med Haren, men Lækatten var saa ophidset, at den fulgte efter ham et Stykke.

Manden skraaede over sin Pløjemark. Pludselig saa han foran sig de to Striber, der først falder én i Øjnene, naar man opdager en Hare i Sædet (Ørerne). Samtidig dukkede en Lækat op i Nærheden, og den havde ligeledes set Haren. Den sneg sig ind paa Byttet i Ly af en Knold og sprang til. Springet var dog delvis forfejlet. Haren styrtede af Sted i vildt Løb og vendte saa brat, at Røveren fo'r ud over Hovedet paa den. Dog slap Lækatten ikke straks Taget. Haren anvendte imidlertid samme Taktik et Par Gange til, korte hurtige Løb med bratte Vendinger, og fik Held til at ryste Fjenden af sig. Lækatten løb længe efter søgende omkring og syntes at være temmelig ophidset.

Naturligvis ser ingen alle de Hændelser, der foregaar paa ens Jord, men naar en interesseret lagttager kun oplever 3 Tilfælde af denne Art i Løbet af 20 Aar, saa tyder det paa, at de er temmelig sjældne. Tillige antyder de, at Lækatten rimeligvis sædvanlig angriber Haren i Sædet. Ejendommeligt er det Tilfælde, hvor Lækatten søgte at bjerge en død Hare. Jagede den til sine Unger? Tilfældet synes at ligge helt uden for Dyrets Sædvaner.

Kay Petersen.

Maarene i Aarhusegnen. Som Supplement til Hr. Kay Petersens Notits i „Flora og Fauna", 1. Hefte 1925, kan jeg meddele, at Stenmaaren er fanget i 2 Ekspl. (♂ og ♀) i „Friheden" i Nærheden af Stadion i Januar 1925. I Vinteren 1924 fangedes ogsaa en Stenmaar i Marselisborg Skov.

Hyldig Dahl.

Sjældnere Fisk. I Løbet af de sidste Par Aar er der fanget følgende sjældnere Fisk her ved Hals.

Bars *(Labrax lupus)* fanget flere Gange. I Sommeren 1923 maa den betegnes som alm. her, idet jeg noterede 21 Fangster, og der sikkert var flere. Alle Fangsterne er foregaaet i Maanederne Juni—September.

Rygstribet Pelarmide *(Sarda pelamis).* Et Eks. Septem-

ber 1921, et 30. Juni 1924 og to i Juni 1925. — De to sidstnævnte er fanget ved Fiskepladsen Hov nord for Hals.

St. Peders Fisk *(Zeus faber)*. Et Eks. i September 1923.

Guldmulten *(Mugil auratus)*. Flere Fangster. Alle i Efteraarsmaanederne.

Skægtorsk *(Gadus luscus)*. Et Par Fangster i September 1923.

Sortvels *(Raniceps raninus)*. Flere Fangster.

Ansjos *(Engraulis encrasicholus)*. 6. Juli 1923. Et Stk. 18,8 cm.

Sardin *(Clupea pilchardus)*. September 1920. Et Stk. 27,3 cm langt.

Havaal *(Conger vulgaris)*. September 1924. Et Stk. 24 kg.

Snippe *(Nerophis æquoreus)*. Flere Fangster.

Krumsnudet Næbsnog *(Nerophis lumbriciformis)* August 1923. Et Stk.

Stør *(Acipenser sturio)*. Flere Fangster. De fleste har været smaa, men et Par Gange har det været Eksemplarer paa 50—60 kg.

Havengel *(Rhina squatina)* Et Eksemplar ved Hov. Tid ubekendt.

Smaaplettet Rødhaj *(Scyllium canicula)*. Juli 1924 ved Hov. Et Stk.

Havlampret *(Petromyzon marinus)*. Flere Fangster baade fra Hals og Hov.

Alle Fiskene er fangede i Bundgarn ikke over en Mil fra Kysten.

Hals, 12/8 1925. *J. Gregersen.*

Ejendommeligt Fund af *Pararge egeria* L. v. *egerides* Staud.

Den 3. Oktober i Aar (1925) blev jeg — da jeg i Embedsmedfør opholdt mig paa det største københavnske Elektricitetsværk, H. C. Ørsted-Værket ved Kalvebodstrand, unægtelig ikke saa lidt overrasket ved at finde et levende Eksemplar af ovennævnte Dagsommerfugl i en Vindueskarm paa en Trappegang til Værkets Kedelhus.

Den sad ganske stille og gav kun Livstegn fra sig, naar jeg med Haanden rørte ved den. Ved nærmere Eftersyn viste den sig at være ret afflø jet og at mangle en Del af venstre Bagvinge.

Hvorledes dette Skovdyr nu omsider er havnet i Elektricitetsværkets Kedelhus, er et Spørgsmaal, der ikke er let at besvare — men forøvrigt er *egeria* jo en Art, der stadig breder sig her i Landet.

Efter i mange Aar kun at være kendt fra Lolland, dukkede den op i det sydlige Sjælland, hvor den nu i den senere Tid er fundet flere Steder. Ogsaa i Nordsjælland findes den; Hr. Fuldmægtig West meddeler mig, at han har set et Eksemplar, taget i Søllerød Kirkeskov*).

Sommerfuglen har her til Lands 2 Kuld: Maj—Juni og August, og er saavidt mig bekendt ikke tidligere fundet i Oktober. En Forekomst af Dyret meget senere end dens normale Flyvetid er — omend meget sjælden — saa dog slet ikke ukendt. R. South skriver i sin Bog: „The Butterflies of The British Isles", S. 121—22, om denne Art: „Butterflies

*) Kendes ogsaa fra Fyn og Als. Red.

seen on the wing in November may be a few individuals that, owing to favourable weather, have emerged from crysalis which under ordinary conditions would have remained as such during the winter" — hvad der netop, henført til danske Forhold, vil sige, at den lejlighedsvis vil kunne optræde i faa Eksemplarer i Oktober.

Niels L. Wolff.

Fra Nordsjælland. Den 24. Maj iagttog jeg et nydeligt Eksemplar af *Papilio machaon* (Svalehale) i en ung Bøgekultur i Skoven ved Frederiksværk.

En af de første Dage i Oktober fandt jeg et forpjusket Eksemplar af *Vanessa antiopa* (Sørgekaabe) paa Norske Bakke ved Frederiksværk.

En *Nerophis æquoreus* Linné (Snippe) er af en Fisker her i Byen fanget i Roskilde Fjord.

Egernet, der ikke tidligere er iagttaget her i Nordsjælland, synes at udbrede sig Nord paa. Sidst er det iagttaget ved Lillerød.

Carl Christensen,
Overlærer, Frederiksværk.

Sommerfuglenotitser fra Nykøbing F. og Omegn. *Pyrameis cardui* L. (Tidselfuglen) var i Fjor ret almindelig paa Bøtø og paa det nærmeste Lolland, hvor jeg ofte saa den sværme om Poppeltræerne ved Landevejene i Aug.—Septbr. Desuden har jeg set 3 Eksemplarer paa Vejen foran Nagelsti Skole i Begyndelsen af Juni 1924. I Aar har jeg ikke set den.

Vanessa antiopa L. (Sørgekaaben) blev fanget i flere Eksemplarer paa Bøtø i Slutningen af August og Begyndelsen af September 1924. — 1 Stk. saa jeg i Fuglsang Storskov („Hamborgskoven") i September 1922, og samme Sted tog jeg 1 Stk. den $^{25}/_{10}$ 1925. 1 Stk. blev taget i „Kohaven" i Begyndelsen af Oktober 1924.

Pararge egeria L. var. *egerides* Stdgr. er ret almindelig i begge Kuld i de fleste af Skovene omkring Nykøbing, navnlig i „Hamborgskoven."

Acherontia atropos L. (Dødningehoved) har jeg taget i 1 Eksemplar paa en Murstensbunke i Nykøbing Katedralskoles Skolegaard i Oktb. 1923.

Sphinx convolvuli L. Af denne Art, der ifølge „Danmarks Fauna" (1917) ikke anføres fra Loll.-Falster, har Nykøbing Katedralskole i de sidste Par Aar faaet flere Eksemplarer fra Omegnen af Byen.

S. pinastri L. (Fyrresværmer) er taget i 1 Stk. i Fyrreplantagen paa Bøtø i Juli 1923.

Pheosia dictæoides Esp., der iflg. „Danmarks Fauna" kun er fundet i Nordsjælland, paa Amager og ved Nakskov, er taget i 1 Stk. paa Bøtø i Beg. af August 1923.

Lymantria monacha L. (Nonne) var almindelig paa Bøtø i Slutningen af August 1924. Jeg saa kun Hanner, deriblandt flere *ab. eremita Ochs.*

Cosmotriche potatoria L. er almindelig paa Bøtø, Juli—August.

Gastropacha quercifolia L. har jeg klækket i 1 Eks. (♂) i Begyndelsen af Juli 1923 af en Larve, fundet i Frejlev paa Lolland i Beg. af Juni.

Aglia tau L. er ret almindelig i „Hamborgskoven", Maj—Juni. Ogsaa i „Kohaven".

Acronycta aceris L. har jeg klækket i et Par Eksemplarer i Beg. af Juni 1925 af Larver, jeg har taget i Omegnen af Nykøbing i Eftersommeren 1924.

Agrotis præcox L. Af denne Art har jeg taget 1 Stk. paa Bøtø i Juli 1924.

Ennomos alniaria L., der iflg. „Danmarks Fauna" ikke angives fra Loll.-Falster, har jeg taget i 2 Stkr. (♂ og ♀) i „Kohaven" i Oktober 1923. 1 Stk. er taget i Nykøbing i Oktober 1924, og 1 Stk. saa jeg i et Butiksvindue i Nykøbing i Oktober 1925.

Angerona prunaria L. har jeg taget i 1 Eksempl. (♀) paa Syrenblad paa Bøtø i Juli 1924.

Ourapteryx sambucaria L. Et noget beskadiget Eksemplar af denne Art har jeg taget paa Bøtø i Juli 1925.

Hipocrita jacobææ L. er taget i flere Stkr. i Juni 1924 paa Bøtø.

Hother Garde,
Fredensgade 15, Nykøbing F.

Foreningsmeddelelser.

Naturhistorisk Forening for Fyn.

Den 5. Juli afholdtes botanisk Ekskursion til Holstenshus Skove. Lærer A. C. Rasmussen og Skovrider Nielsen var stedlige Ledere. Der fandtes mange gode Lokaliteter, f. Eks. Sortesøen med en smuk Bevoksning af Ulvefod; desværre blev der for lidt Tid til en indgaaende Undersøgelse. — Med stor Gæstfrihed blev Deltagerne, ca. 20, efter at være blevet vist om i den smukke Park af Baron H. Berner Schilden Holstein, Langesø, trakterede med Forfriskninger paa Holstenshus.

Aarets sidste Ekskursion, der foretoges d. 6. September til Einsiedelsborg, var som de forrige begunstiget af godt Vejr, og der var mødt over en Snes Deltagere. Under Forstander J. E. Langes Ledelse foretoges særlig en Undersøgelse af Storskovens Svampe. Paa Grund af, at der først for nylig var faldet Regn, savnedes mange af de større Arter. Der iagttoges ca. 40 Arter. Ude ved Stranden findes en lille Klitformation — Fyns eneste — med Hjælme og en Mængde Mandstro og Strandkaal. Paa den nordlige Side af Stranddæmningen fandtes en skarp afgrænset Bevoksning af Engelsød, paa Sydsiden fandtes sammen med Sand-Star og Sandskæg Liden Frøstjerne og Blodrød Storkenæb, der dog nu næsten var afblomstret. I den ejendommelige og smukke Skov findes en

stor Hejrekoloni, som enkelte af Deltagerne fik Lejlighed til at se. (Foreningen paatænker at lade afholde en ornithologisk Ekskursion til Skoven og de inddæmmede Arealer ad Aare.)

P. I. Pedersen.

Naturhistorisk Forening for Sjælland.

1. *Sommerfugle-Ekskursioner.*

Aarets første Tur blev foretaget 17. Maj til den smukke, lille Ryget Skov syd for Farum Sø under Ledelse af Gartner C. L. Nielsen. Fra Hareskov Station gik man nordpaa; et enkelt Sted i Bøgeskov iagttoges en Mængde Hanner af *Aglia tau* L., som det var meget let at fange, da de var saa nærgaaende, at de satte sig paa en af Deltagernes Klæder og Fodtøj; han har formentlig rørt ved en Hun, siden Hannerne særlig havde kastet deres Kærlighed paa ham. Forøvrigt fandtes intet af Betydning, før vi naaede ud til „Sortemose" i Ryget Skov, en meget interessant Lokalitet, hvor der tidligere er fundet adskillige smukke Ting. Eftermiddagen blev væsentlig brugt til Jagt efter *Anarta cordigera* Thb., af hvilken Art det lykkedes at indfange 9 Stkr.; de fleste blev taget af Gartner Nielsen. Dyrene er det baade vanskeligt at opdage og at fange; de forveksles let med store Fluer, naar de i pilsnar Flugt svirrer af Sted mellem Mosebøller og Lyngbuske. Desuden fandtes en Del af de i nordsjællandske Skovmoser almindelige Dyr, f. Eks. *Callophrys rubi* L., *Lycæna argiolus* L. og Larver af *Arichanna melanaria* L.

Midt i Juni skulde Foreningens næste Tur foregaa, og Maalet var Kystskovene paa Sydsiden af den lille Halvø (Vejlø), som en Mils Vej syd for Næstved skyder sig ud mellem Gaunø og Dybsøfjord. Da jeg ikke kendte disse Skove nøjere, foretog jeg i Pinsen (2. Juni) en forberedende Undersøgelsestur langs den omtalte Kyststrækning, hvor Skovrandene ud imod Strandengene viste en lignende Vegetation af Navr, Eg, Tjørn o. s. v. som i de øvrige Strandskove paa Strækningen Skelskør—Næstved—Vordingborg—Kallehave. Særlig den lille Vejlø Skov, som ligger yderst paa Halvøen mod Sydvest, var interessant; her fandtes Larver af *Ptilophora plumigera* Esp. og *Boarmia lichenaria* L. i Antal og af *Chloephora bicolorana* Fuessl. enkeltvis, endvidere en Del flyvende *Phibalapteryx**) *tersata* Hb. (Paa en lille Sviptur Dagen efter til Vordingborgegnen fandtes Larver af *Pt. plumigera* ligeledes i Antal i Oreby Skov). — Foreningsturen den 14. Juni havde kun samlet 4 Medlemmer: P. K. Niesen, Erling Petersen, E. B. Hoffmeyer og L. P. Jensen. Det vigtigste Udbytte var Larver af *Drymonia chaonia* Hb. og *Cymatophora ridens* F., begge i Antal paa Eg. Midt i August besøgte jeg atter Vejlø Skov. *Pararge egeria* L. var *egerides* Stdg. fløj hist og her langs Skovvejene. Fra Navr nedbankedes 5 Larver af *Lophopteryx cuculla* Esp. og fra Eg 2 *Diphtera alpium* Osb. (Næste Dag fandt jeg en halv Snes Larver af *L. cuculla* i Jungshoved Skov ved Præstø).

*) Det bemærkes, at denne Slægt fejlagtig kaldes *Pilabapteryx* i Klöckers Sommerfuglebøger. Red.

2. *Edderkoppe-Ekskursion.*

Foreningens tredje Tur var planlagt efter Samraad med Edderkoppeforskeren Hr. Kommunelærer E. Nielsen og foretoges under hans Ledelse Søndagen den 20. September til Gribskov. — Aftenen forud samedes vi i Hr. Nielsens gæstfri Hjem til et lille „Instruktionskursus" i Edderkoppebiologi. Særlig omtaltes de to Arter *Hyptiotes paradoxus* Thor. og Fugleedderkoppen *Atypus piceus* L. Koch. Den sidste, som er fundet af Hr. Lærer J. P. Kryger syd for Hareskoven, blev forevist levende sammen med de ejendommelige, spindforede, lodrette Skakter i Jorden, hvor den opholder sig og lurer paa sit Bytte. Hr. Nielsen arbejder for Tiden paa et Værk om Edderkopperne og deres Biologi, og vi saa med megen Interesse en Række fortrinlige Tegninger, som Hr. Lærer V. Abrahamsen har leveret til Værket, samt Hr. Nielsens mange ypperlige Fotografier af Edderkopper og deres Spind — ogsaa en Del Fotografier af Sommerfuglelarver og Bier i deres mærkværdige „fastbidte" Sovestillinger o. s. v. Alle Deltagerne i denne Sammenkomst vil sikkert give mig fuld Tilslutning, naar jeg bringer Hr. E. Nielsen og Hustru en hjertelig Tak for den lærerige og hyggelige Aften.

Søndag Morgen saa Vejret noget truende ud; men det klarede efterhaanden op, og da vi Kl. 9 naaede ud til Gribsø var det upaaklageligt og vedblev at være det Resten af Dagen. I Ekskursionen deltog — foruden vor Fører Hr. E. Nielsen — Lærerne L. P. Jensen, P. K. Nielsen, J. P. Kryger og V. Abrahamsen, Skrædder O. Bakkendorf og Lærer Dahl Mikkelsen med Frue.

I Granskoven ved Gribsøpavillonen viste Hr. Nielsen os flere Eksemplarer af den sjældne *Hyptiotes paradoxus* Thor., maaske Danmarks mærkeligste Edderkop. Tænker man sig et Udsnit paa 60° af en Korsedderkops lodrette, hjulformede Væv, forsynet med 4 Radier, der er forbundne ved nogle faa Tværtraade, har man et omtrentligt Billede af Hyptiotes-Spindet. Ved den ene Ende af dette Fangenet er Radiernes divergerende Ender fastgjort til Kviste og Grene paa sædvanlig Maade ved Hjælpetraade; til den anden Side bliver Nettet fastholdt ved een stærk, vandret Traad, der udgaar fra de 4 Radiers Skæringspunkt i Udsnittets Spids. Men denne Traad overbides af Edderkoppen, som derefter anbringer sig selv mellem Traadenderne med Ryggen nedad og Forkroppen vendt mod Fangenettet, idet den holder hele Spindet fast med sine 2 forreste Par Ben i stramt udspændt Stilling. Hvorledes Dyret med denne højst besynderlige Hvilestilling som Udgangspunkt bemægtiger sig det Bytte, som holdes i Nettet, skal jeg ikke her komme nærmere ind paa. Heller ikke skal jeg forsøge at beskrive adskillige andre smukke Fangenet og ejendommelige „Retræter", som vor Fører fremviste og forklarede for os, eller de morsomme, stilkede Ægspind vi fandt ude i Maglemose. Vi fik alle et stærkt Indtryk af den Formrigdom og Farvepragt og de mange interessante biologiske Forhold, Arachnidernes Familie frembyder.

Efter Hr. Nielsens Opgivelse blev der paa Ekskursionen taget følgende Edderkoppearter: *Epeira diademata* Cl., *E. quadrata* Cl., *E. mar-*

morata Cl. med *var. pyramidata, E. umbratica* Cl., *E. cucurbitina* Cl., *E. omoeda* Thor., *Meta segmentata* Cl., *Zilla atrica* C. L. Koch, *Cyrthophora conica* Thor., *Tetragnata extensa* L., *Hyptiotes paradoxus* Thor., *Theridium sisyphium* Cl., *Linyphia triangularis* Cl., *L. phrygiana* C. K., *Lepthyphantes obscurus* Bl., *Drapetisca socialis* Sund., *Ocyale mirabilis* C. L. Koch, *Dolomedes fimbriatus* Cl., *Oxypes ramosus* Panz., som her blev taget for første Gang uden for Jylland; *Artanes margaritatus* Cl., *Hasarius falcatus* Cl., *H. arcuatus* Cl., som kun een Gang tidligere er taget i Danmark (ved Himmelbjerget af Dr. H. J. Hansen).

Ude i Mosen fandt Hr. Kryger i en gammel Træstub adskillige *Microdon*-Larver sammen med Myrer; disse store, fladtrykte, gulbrune Fluelarver minder en Del om nøgne Snegle og har virkelig ogsaa tidligere været bestemt som saadanne. Desuden fandtes nogle faa Eksempl. af Myrebillen *Clerus formicarius* og af Græshoppen *Platycleis brachyptera,* som paa Sjælland er taget enkelte Steder mellem København og Hillerød, men er hyppig i Midtjylland.

Hist og her i Mosen blev der ligeledes taget en Del Sommerfuglelarver: *Notodonta dromedarius* L. og *Mamestra contigua* F. i Antal, *Pheosia dictaeoides* Esp., *Drepana falcataria* L , *Acronycta rumicis* L., *A. auricoma* F., *Anarta myrtilli* L., *Selenia bilunaria* Esp., *Gonodontis bidentata* Cl., *Ematurga atomaria* L. og *Larentia corylata* Thbg. enkeltvis.

L. P. Jensen.

Opfordring.

Sommerfuglesamlere, der sidder inde med Oplysninger om Fund af sjældne Storsommerfugle fra Sjælland eller Møen, bedes snarest sende mig Meddelelser herom, for saa vidt som disse Fund ikke tidligere har været publicerede i min „Fortegnelse over Sjællands Storsommerfugle".

Højelse Skole pr. Lille Skensved. *L. P. Jensen.*

Naturhistorisk Forening for Jylland.

Nyt Medlem:

Gartner A. Møller, Bjørum, Hvorupgaard.

Litteratur.

E. Rostrup: Vejledning i den danske Flora. *Anden Del: Blomsterløse Planter.* Ved L. Kolderup Rosenvinge og Ove Rostrup. (Gyldendals Forlag.)

Dette Værk skylder en hel Række Specialister sin Tilblivelse, nemlig Kolderup Rosenvinge (Alger), Ove Rostrup (Svampene undtagen Bladhatte), Severin Petersen og Poul Larsen (Bladhatte eller Paddehatte), Fr. J. Mathiesen (Laver) og C. Jensen (Mosser).

At det kan udgives i en ny og stærkt forøget Udgave, er det en Glæde at konstatere, fordi det viser, at de lavere Planter har mange Venner her i Landet. E. Rostrups bekendte lille „Blomsterløse Planter" fra

1869 indeholdt kun 450 Arter; dens Afløser fra 1904 omtrent 1600, og i den nye Udgave beskrives der ca. 2400. Disse Tal viser Udviklingen; den er saa stor, at f. Eks. for Mossernes Vedkommende er nu alle danske Arter og endda en Del af de vigtigere Varieteter taget med. For Svampes og Algers Vedkommende er Artsantallet saa stort, at dette har været umuligt; men de ansete Forfatternavne borger for, at det Udvalg, der er foretaget, er sket med den største Omhu og Sagkundskab, saa man tør tro, at Udeladelserne ikke er af væsentlig Betydning.

Jeg har for de Afsnits Vedkommende, hvor jeg er mindst uvidende, undersøgt nogle af de meddelte Bestemmelsestavler og Beskrivelser og har intet væsentligt at indvende. Saa vidt jeg kan skønne, er der taget et rimeligt Hensyn til, at Værket er bestemt for Begyndere og Amatører, idet alle Kendetegn er angivet saa skarpt som muligt. Jeg er enig med Udgiverne i, at det vilde være urimeligt helt at udelade de Karakterer, der kun kan erkendes med Mikroskop. Det er en stor Fordel for Begyndere, hvis de kan nøjes med deres blotte Øjne eller med en almindelig Lupe; men det er naturligvis langtfra altid muligt. De, der ønsker at faa virkeligt Kendskab til de lavere Planter, bliver nødt til — før eller senere — at anskaffe sig et Mikroskop.

Der er i den nye Udgave givet mere udførlige Oplysninger om de enkelte Arters Forekomst end i den foregaaende. Dette betragter jeg som et Fremskridt. Naar en Art er nogenlunde almindelig og udbredt over hele Omraadet, er der ingen Grund til at nævne Findesteder. Men anderledes er det med de sjældne og især med de meget sjældne Planter; der kan Angivelsen af Findestedet have sin Betydning ved at animere Samleren og sætte ham paa Spor. I det store og hele er dette Princip da ogsaa fulgt. For Mossernes Vedkommende faar vi f. Eks. at vide, at *Trematodon elongatus* kun er fundet i Eveldrup v. Aalestrup, *Zygodon conoidens* kun ved Langaa og Tønder o. s. v. Men det forekommer mig ganske vist, at den udmærkede Forfatter af dette Afsnit ikke er helt konsekvent. Om *Anisothecium palustres* Forekomst siges der overhovedet ikke et Ord, hvad der dog var god Grund til, da den kun er fundet i Jylland og alt i alt kun fire Gange. Og helt urimeligt er det, at f. Eks. *Dicranum strictum* og *Cratoneuron decipiens* maa nøjes med i al Almindelighed at kaldes „sjældne". Disse to Planter er nemlig s a a sjældne, at der kun eksisterer et eneste Findested for hver af dem her i Landet.

Jeg kunde have nævnt adskilligt flere Eksempler; men jeg erkender gerne, at Spørgsmaalet ikke er af afgørende Betydning. Der er god Grund til at takke baade Forfatterne og Forlag for Bogen, saaledes som den foreligger: Forfatterne for godt og omhyggeligt Arbejde og Forlaget for det smukke Udstyr og den udmærkede Korrektur. Gid den maatte blive brugt af mange!

Albert Jensen.

Anton Jansson: Die Insekten-, Myriopoden- und Isopodenfauna der Gotska Sandøn. Ørebro 1925. Den lille Østersø-Ø „Gotska Sandøn" ligger ca. 45 km N. f. Gotland omtrent midtvejs mellem den svenske

Kyst og Øsel. Den er kun 7—8 km i Udstrækning fra N. til S. og noget lignende fra Ø. til V.

Denne lille Ø, der kun er beboet af en Snes Mennesker, nemlig Fyrpersonalet med Familie, har Forfatteren besøgt tre Uger ad Gangen i 1922 og 1923 og har foretaget Materialeindsamlinger især med det Maal for Øje at belyse visse til denne o. a. Østersø-Øer knyttede dyregeografiske Spørgsmaal. Paa „Gotska Sandøn" er tidligere fundet adskillige Insektarter, hvis Hjem ellers er Syd- og Mellemeuropa.

Øen bestaar, som Navnet siger, af Sand, men er for Størstedelen skovklædt, kun langs Kysten findes Klitter hele Vejen rundt.

I Bogen berettes interessant og meget udførligt saavel om Klitternes som om Skovens og Øens øvrige Vegetation, og den er forsynet med gode Billeder af karakteristiske Partier fra Øen.

Insekterne behandles indgaaende, særlig de Arter, som er ejendommelige for Øen. En Del af disse Arter var kendt fra Omraadet, før Forf.s Besøg derovre; men Antallet er blevet meget stærkt forøget ved disse Besøg. Der omtales en Række Insekter, som — grundet paa Omstændighedernes Magt — delvis har ændret deres Levevis.

Man maa give Forf. Ret i, at denne Ø — maaske Skandinaviens ejendommeligste Plet i dyregeografisk Henseende — burde være absolut fredet. —

Den største Del af Bogen (Side 52—170) optages af systematiske Fortegnelser over det mægtige Materiale, Forf. har indsamlet. Til Hjælp ved Bestemmelsen af Dyrene har Forf. haft en lang Række Specialister fra forskellige Lande, fra Danmark saaledes Borgmester Esben-Petersen og Lærer A. C. Jensen-Haarup i Silkeborg.

Sigfred Knudsen.

Udkomne Hefter: Naturens Verden: *August—Septemberheftet 1925*: C. H. Ostenfeld: Om Planteveksten paa Grønlands Nordkyst og dens Livskaar, M. Vahl: Klimaet i tidligere Jordperioder, Hj. Tallqvist: Världens härskarinna och hennes skugga.

Oktoberheftet 1925: P. Jespersen: Fuglemængden paa det nordlige Atlanterhav og dens Afhængighed af Planktonmængden, K. Prytz: Helium, C. G. Budde-Lund: Dr. J. E. Walbums Metalsaltbehandling og dens stimulerende Virkning paa Cellerne, Chr. Winther: „Moses-Straaler" og lignende Fænomener.

Novemberheftet 1925: Thorleif Schjelderup-Ebbe: Dyrepsykologi, K. Prytz: Helium (Fortsat), Albert Hansen: Hvad forstaar man ved Jordbundens Surhedsgrad?

I samtlige Hefter: Anmeldelser, Fra Institutioner og Foreninger, Mindre Meddelelser, Møder og Ekskursioner, Udkomne Hefter og Bøger, Stjernehimlen (i paagældende Maaned).

Udstopning af

Fugle og Pattedyr

bedst og billigst.

Stort Lager af alle Slags zoologiske Præparater til Undervisningsbrug.

— *Forlang Tilbud.* —

Præparerede Insekter
Insektnaale ▫ ▫ Tørveplader
Spændetræ
Ketscheringe ▫ Præparatglas
billigste Priser.

Insekter sendes gerne til Udvalg.

Konservator Johs. Larsen

St. Torv 10 2 AARHUS Telf. 5944

Naturaliesamlere!

Ill. Priskurant Nr. 6, indeholdende Redskaber for **Entomologi, Botanik, Oologi** og **Ornithologi,** tilsendes paa Forlangende.

Harald Børgesen,

Frederiksberggade 28, København, Tlf. Central 689.

En sjælden Fugl

faar De udstoppet smukkest og bedst i Skandinaviens største Præparationsforretning. Stort og fint Lager af saavel skindlagte som udstoppede Pattedyr og Fugle til videnskabelig Brug. — Leverandør til Skoler og Museer i Ind- og Udlandet. — Ill. Prisliste gratis.

Konservator Hansen, Herning. Telf. 335.

Chr. Aaboe Sørensen, Silkeborg.

Telefon 297. Vestergade 117.

Prima Udstopning af alle Arter Fugle og Dyr.

Levering til Skoler af de udstoppede Fugle og Pattedyr, der iflg. Ministeriets Cirkulære anses for nødvendige til Undervisningen.

Tilbud gives. Altid stort Lager til Salg.

Eftersyn og Reparation af zoologiske Skolesamlinger udføres.

Postadresse: *Konservator Aaboe, Silkeborg.*

Formændene for de fire Provinsforeninger er:

Lærer *J. Kr. Findal,* Ingerslevs Boulevard 4, Aarhus (Jylland), Lærer *L. P. Jensen,* Højelse, Lille Skensved (Sjælland), Lærer *P. J. Pedersen,* Bogense (Fyen) og Lærer *L. Kring,* Nykøbing F. (Lolland-Falster).

Alle tidligere Aargange af „Flora og Fauna" kan faas v. Henv. til V. Sigfred Knudsen, Villa „Fyen", Aarhus. De 12 første Aarg. (1899—1910) koster samlet 15 Kr.; de 14 senere (1911—24) koster tilsammen 48 Kr. Prisen for enkelte Aargange ligger mellem 2,50 Kr. og 5,00 Kr. - - - Enkelte Hefter 75 Øre.